GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Mixgården

connecting people

En kvalitativ studie om ungas identitet & umgänge i mångkulturella Hammarkullen

Socionomprogrammet
C-uppsats
Författare: Caroline Claesson
och Julia Gustavsson
Handledare: Sören Olsson
VT 2010

Förord

1000 Tack

till Sköna ungdomar och Soft personal på Mixgården

till Sören Olsson, för Schyst handledning

till våra ”katter” för Sweet Stöttning, Samarbete och goa Skratt

ABSTRACT:

Titel: Mixgården – Connecting People – en kvalitativ studie om ungas identitet & umgänge i mångkulturella Hammarkullen
Författare: Caroline Claesson och Julia Gustavsson
Nyckelord: Identitet, Etnicitet, Umgänge, Mångkulturellt

Syftet med denna uppsats är att lyfta fram, skildra och tolka högstadieungdomarnas uppfattningar om sig själva (sin identitet) och hur de ser på varandra utifrån etnicitet, samt titta närmare på ungdomars umgänge i de mångkulturella sammanhang som fritidsgården Mixgården utgör. De frågeställningar som vi haft och som fått genomsyra hela uppsatsen är: *På vilket sätt påverkar etnicitet ungdomars val av umgänge, i ett mångkulturellt område som Hammarkullen? Hur upplever ungdomar i en mångkulturell omgivning, såsom Hammarkullen, sin identitet? Hur arbetar Mixgården för att ungdomar skall lära känna och känna gemenskap med ungdomar som har annan etnisk bakgrund än de själva?*

Metoden som vi använt oss av är kvalitativ. Vi har genomfört två fokusgrupper med fyra ungdomar i vardera, en intervju där två ungdomar deltog och slutligen tre enskilda intervjuer. Vi har använt oss av den så kallade abduktiva metoden som innebär att vi har varvat teori med empiri och utgått både ifrån teorier och varit öppna för att empirin kan leda till nya förklaringar. Teorier och begrepp som vi har använt för att analysera och förstå vårt material är symbolisk interaktionism, etnicitet och identitet.

Vi har valt att presentera våra resultat i tre olika teman för att besvara våra frågeställningar: ”*Man bli den man är” – Om identitet i Hammarkullen, ”Blattar och Svennar” - Om umgänge i Hammarkullen och slutligen "Sveriges bästa fritidsgård" – Mixgården och hur man arbetar.* Det mest framträdande resultatet vi har hittat är att det verkar som att det finns en stark känsla av samhörighet mellan de ungdomar som bor i Hammarkullen. Ungdomarna verkar ha utvecklat en ”förortsidentitet” där umgänget korsar etniska gränser. Det framkommer dock att många av de vi pratat med inte känner eller umgås med etnisk svenska ungdomar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....1
1.1 Syfte och problematisering.....2
1.2 Frågeställningar 2

2 BAKGRUND.....2
2.1 Hammarkullen.....2
2.2 Mixgården.....3

3. TIDIGARE FORSKNING.....4
3.1 ” Multikultiungdom– Kön, etnicitet, identitet.”.....5
3.2 “AlieNation is My Nation - hiphop och unga män i Det Nya Sverige”.....6
3.3 ”Fritidsgården – en plats för samhällsbyggande?” 7

4. BEGREPP OCH TEORETISKA PERSPEKTIV.....8
4.1. Identitet.....8
4.2 Etnicitet.....9
4.3 Invandrare.....10
4.5 Mångkulturellt samhälle.....11
4.5 Symbolisk interaktionism (SI).....12

5. METOD.....13
5.1 Metodval.....13
5.2 Genomförande.....14
5.2.1 Urval..... 14
5.2.2 Fokusgrupper.....14
5.2.3 Intervjuer.....15
5.2.4 Direktobservationer.....16
5.2.5 Övrigt informationshämtande.....17
5.2.6 Litteratursökning.....17
5.3 Resultatredovisning och analysmetod.....18
5.3.1 Språkanvändning.....18
5.4 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....19
5.5 Förförståelse 20
5.6 Avgränsningar.....21
5.7 Etiska överväganden.....21

6. RESULTAT OCH ANALYS……22
6.1 Vårt första chill på Mixgården……22
6.2 ”Blatte och Svenne” – Om umgänge i Hammarkullen……23
6.2.1 Resultatsammanfattning……23
6.2.2 De komma från öst och väst……24
6.2.3 Soft mix mellan etniska gränser……24
6.2.4 Vi och Dom……25
6.2.5 Hammarkullen- Connecting people……26
6.3 ”Man bli den man är” – Om identitet i Hammarkullen……27
6.3.1 Resultatsammanfattning……27
6.3.2 Beroende av och speglad i omgivningen?……28
6.3.3 Wanne be sig själv……28
6.3.4 Etnicitetens dubbelhet……28
6.3.5 Att vara Blatte i Svenneland……30
6.3.6 ”Hammarkulleidentitet”……31
6.4 "Sveriges bästa fritidsgård" – Mixgården och hur man arbetar……32
6.4.1 Resultatsammanfattning……32
6.4.2 Brobygge för schyst stämning……32
6.4.3 Mixgården United……33
6.4.4 Att skoja om verkligheten……33
6.4.5 Det Tredje Rummet……34

7. DISKUSSION……34
7.1 Förslag till framtida forskning……36

REFERENSER……37

BILAGA 1 Intervjuguide; Fokusgrupper

BILAGA 2 Intervjuguide; Enskilda Intervjuer

1. INLEDNING

Hammarkullen framställs och färgas på olika sätt. Med kärlek målas förorten fram bland höga hus och betong. "*Kärlek och respekt då är hela Hammarkullen täckt*" så beskriver ”Hammarkullebo”, 15 år sitt hem på jorden, som en del av ungdomarna härifrån också kallar himmelriket. Oftare möts vi snarare av kontrastbilden som beskriver Hammarkullens förskräckliga storskalighet i lika förskräckliga gråskala där de sociala problemen beskrivs i media som om det vore det enda som finns i betongen. Ungdomarna i intervjuerna intar dock en mer positiv ställning till sitt område än vad media generellt förmedlar. I den här studien ger vi därför utrymme för ungdomarna själva att måla och beskriva sina upplevelser om hur det är att leva på en plats som Hammarkullen och hitta sin plats i ett område där över 100 olika nationaliteter finns representerade. Hur kan de lära känna och känna gemenskap med ungdomar som har annorlunda etnisk bakgrund än de själva? Spelar det någon roll varifrån personen som man umgås med kommer ifrån?

Vi har lärt oss vad som är vett och etikett, vad som är okej och vad som inte är okej att säga när vi möter människor. Att kalla någon för svart anses stötande och vi hade aldrig etiketterat någon som ”blatte” eller oss själva som ”svennar” innan vi kom till den blandade värld som Mixgården är. Att kalla en kurd för kurd strider mot mycket av det vi lärt oss under våra år som socionomstudenter men efter att ha hängt och chillat på Fritidsgården Mixgården[1] i Hammarkullen förstår vi att det är så man snackar i förorten. I betongen är Svennar svennar och Blattar blattar. Och det är okej.

Det sägs att komma till betongen i Hammarkullen är som att komma till en annan värld, att komma till Mixgården var för oss att komma till en blandad värld. En salig mix av människor och språk blandades inne på Mixgården. ”Ey kurden” ”Ja va är de om, albanen”. ”Mannen jalla, jag vill spela nu". Där mellan pingisbord, dans, fika och film hänger alla folk med varandra. På Mixgården.

[1] I fortsättningen benämner vi denna endast Mixgården.

1.2 Syfte och problematisering

Syftet med denna uppsats är att lyfta fram, skildra och tolka högstadieungdomarnas uppfattningar om sig själva (sin identitet) och hur de ser på varandra utifrån etnicitet, samt titta närmare på ungdomars umgänge i de mångkulturella sammanhang som fritidsgården Mixgården utgör. Vi vill ta reda på hur interaktionen mellan ungdomar kan se ut i ett mångkulturellt område. För att kunna skapa vår egen identitet behöver vi andra människor att jämföra oss med, vi människor ser oss själva genom andras och samhällets ögon, och vi speglas ständigt i varandra (Trost & Levin, 1999). Därför tycker vi det är särskilt intressant att utgå ifrån Mixgården i Hammarkullen där det finns en mängd ”kulturella” speglar att spegla sig i och jämföra sig med. Vi funderar på hur ungdomars upplevelser av den etniska identiteten och tillhörigheten skapas på en mångkulturell plats. Vi har valt att fokusera på ungdomarnas umgänge utifrån etnicitet och deras mångkulturella sammanhang - i skapandet av identiteten.

1.3 Frågeställningar:

- På vilket sätt påverkar etnicitet ungdomars val av umgänge, i ett mångkulturellt område som Hammarkullen?
- Hur upplever ungdomar i en mångkulturell omgivning, såsom Hammarkullen, sin identitet?
- Hur arbetar Mixgården för att ungdomar skall lära känna och känna gemenskap med ungdomar som har annan etnisk bakgrund än de själva?

2. BAKGRUND

Vi har genom våra samtal med ungdomar på Mixgården förstått att de på olika sätt påverkas av att de befinner sig i sådana mångkulturella miljöer som Hammarkullen och Mixgården är. För att bättre kunna förstå ungdomarnas uttalanden och denna uppsats resultat- och analysavsnitt vill vi i detta avsnitt presentera den omgivning som ungdomarna befinner sig i och den plats där denna uppsats har sin utgångspunkt.

2.1 Hammarkullen

”Storstädernas förorter är dagens hamnstäder, vår tids kulturella korsvägar” (www.lira.se).
Hammarkullen skulle kunna beskrivas som en hel värld i miniformat och en plats som passar in på citatets formulering av vår tids kulturella korsvägar. Hammarkullen har kommit att bli en mångkulturell förort med cirka 7 700 invånare fördelade på ett hundratal olika nationaliteter där cirka 60 procent av befolkningen har invandrarbakgrund. En tredjedel av invånarna är under 20 år (Andersson & Jordan, 2007).

Området Angered ligger i nordöstra Göteborg och består av de två stadsdelsnämndsområdena Lärjedalen och Gunnared. Delområdena Hammarkullen, Hjällbo och Eriksbo ligger i stadsdelsnämnsområdet Lärjedalen. Delområdena Rannebergen, Gårdsten och Lövgärdet tillhör Gunnareds stadsdelsnämndsområde (www.goteborg.se).

Hammarkullen är ett område i Sverige som kom att bli en symbol för det så kallade miljonprogrammet[2] som gick ut på att lösa den akuta bostadskrisen som rådde i landet på 1960-70talen. Hammarkullen var då en plats som förknippades med storskalighet, betong och sociala problem men också med de levande människor som bodde där. Media framställer ofta Hammarkullens många sociala problem, men redan på 1970-talet har det funnits en motbild med aktivt lokalsamhällsbygge från Hammarkulleborna. Hammarkullen är en förort med stark identitet. Att komma från Hammarkullen har därför kommit att bli en stor del av mångas identitet, det *är* något att vara ”Hammarkullebo”. Törnqvist (2001) menar att det i Hammarkullen har utvecklats en modern motsvarighet till hembygdskänslan, och kallar den ”Hammarkulleandan” (Törnquist, 2001).

Det finns tre spårvagnslinjer mellan Hammarkullen och Göteborgs central som tar cirka femton minuter. Service och verksamheter är samlade till ett centrumområde och på torget finns några affärer, frisörsalonger, bibliotek, Folkets hus, bad, restaurang och café. Det finns tre grundskolor i området och 45 föreningar (Andersson & Jordan, 2007).

Det finns en hel del sociala problem i Hammarkullen, en hög andel invånare har försörjningsstöd och kriminaliteten är hög bland ungdomarna. De unga i området lever i en komplex miljö då de har relationer med människor med många olika etniska bakgrunder. Många upplever ett socialt utanförskap och har en begränsad kontakt med det omgivande samhället. Stereotypa bilder som finns av området medverkar till en del av den negativa identitet som förknippas med att komma från Hammarkullen (Andersson & Jordan, 2007).

2.2 Mixgården

Mixgårdens vision och strävan är att få vara en plats för samtal om och kring ungdomar där föräldrar, professionella, studenter och andra intresserade är välkomna att besöka verksamheten. På Mixgården bedrivs öppen verksamhet måndag till fredag och det erbjuds många aktiviteter såsom musik, dans, spontanfotboll, inspelningslokal, tjejöppet, riktade gruppverksamheter, film och enskilt stöd (www.goteborg.se).

I Hammarkullen har det ända sedan 1970-talet funnits en fritidsgård men lokalen för verksamheten har varierat. Under 1990-talets nedskärningar fick fritidsgården först flytta till Hammarkulleskolans lokaler och därefter till en fristående byggnad på skolgården där den fick

[2] *Bostadspolitiskt mål som minskad trångboddhet och god standard var i kombination med samhällsutvecklingen drivande för byggandet av en miljon bostäder 1965-1974 och därmed och för byggandet av förorter som Hjällbo, Hammarkullen och Eriksbo (*Törnqvist, 2001: 18*)*

sitt nuvarande namn Mixgården. År 2002 fick Mixgården lokalen de har idag, denna ligger nära torget och under badet. Det var i samma lokal som den första fritidsgården en gång startades. Mixgården har många besökare i sin verksamhet och för att kunna delta i aktiviteter, använda biljardbord och pingisbord måste besökarna köpa ett gårdskort som räcker ett år. Detta underlättar för personalen att få kontaktuppgifter till ungdomarna. Mixgården har mellanstadieverksamhet fem dagar i veckan för barn mellan 10-12 år, de har tjejkvällar en kväll i veckan och öppet för alla äldre än 13 år, från tisdag till fredag kväll. Under sommaren finns en öppen sommarverksamhet och speciella sommaraktiviteter (Andersson & Jordan, 2007).

Mixgårdens lokal har två våningar där det finns en biosalong med kyrkbänkar, ett stort café, pingisrum, kontor och en danssal. I källaren finns två musikstudior, ett datarum och samtalsrum. Mixgården har sex heltidsanställda och en anställd på 80 %, det finns även en anställd som arbetar 25 % endast i mellanstadieverksamheten. Mixgården har också två timanställda ledare både inom den öppna verksamheten samt kursverksamheten (uppgift från personal på Mixgården).

Olika bakgrunder, professioner, erfarenheter och talanger ligger bakom det aktuella arbetssätt som vuxit fram i arbetsgruppen på Mixgården under en längre tid, då den som varit anställd kortast period har jobbat i sju år. Personalen har olika uppgifter i arbetet men tillsammans ansvarar de alla för helheten. Genom att studenter och praktikanter från olika utbildningar kommer in i verksamheten ses nya perspektiv och möjligheter, som gör att kompetensen ökas (Andersson & Jordan, 2007).

Personalen har olika yrkesbakgrunder såsom socialpedagog, musiker, socionom, beteendevetare och fritidsledare. De anställda har ursprung från flera länder och vill kunna bemöta ungdomarna som besöker Mixgården genom att använda sina olika kulturkompetenser och språk (Andersson & Jordan, 2007).

3. TIDIGARE FORSKNING

Det har forskats mycket kring identitet, etnicitet och om ungdomar som växer upp i mångkulturella områden. Vi har valt ut tre forskningsstudier som vi anser ha mest relevans för vår uppsats, dess syfte och frågeställningar. Vi har även valt att avgränsa oss till forskning som har gjorts i Sverige.

”Multikultiungdom” är skriven av Alexandra Ålund (1997) som själv har mångetniska rötter. De intervjuade ungdomarna i denna forskning har precis som ungdomarna i vår uppsats erfarenhet av att växa upp i och tillbringa sin vardag i en mångkulturell miljö och mycket av det som Ålund (1997) kommit fram till är sådant som stämmer överens med det som ungdomarna vi samtalat med uttrycker. Vi har även använt oss av en forskning som utgår från Hammarkullen och som har hiphop som fokus, dock tar Ove Sernhede (2002) upp många intressanta tankar kring identitet i sin bok *Alienation is my nation: hiphop och unga män i Det Nya Sverige*. Han

diskuterar även det utanförskap som ungdomar uppväxta i Hammarkullen kan känna. Dessa två forskningsstudier har hjälpt oss att besvara två av våra frågeställningar; om umgänge och identitet i en mångkulturell omgivning.

För att kunna besvara den tredje frågeställningen har vi valt att använda oss av *Fritidsgården - en plats för samhällsbyggande? av* Pia Andersson och Thomas Jordan (2007). Detta är en utvärdering av Mixgårdens arbetssätt och har gjorts under perioden maj 2006 till februari 2007 och forskarna har använt sig av intervjuer, deltagande observationer och litteraturstudier för att kunna genomföra den.

3.1 *”Multikultiungdom" – Kön, etnicitet, identitet.* Aleksandra Ålund (1997)

Multikultiungdom (1997) är en bok om kön, etnicitet och identitet, skriven av Alexandra Ålund som själv har en blandning av serbiska, kroatiska, danska och svenska rötter. Boken skildrar ungdomar i ett mångkulturellt samhälle. Hon beskriver ungdomar som lever i ett socialt utanförskap, i en segregerad miljö och försöker skildra hur livsvillkoren i det etniskt blandade samhället kan se ut (Ålund, 1997).

Forskningen tar sin utgångspunkt i intervjuer som hon gjort med ett 30-tal ungdomar och deras föräldrar som själva upplevt invandring och de pratar om vardag, självbild, identitet, relationer, problem och drömmar. Livet helt enkelt. Främst är intervjuerna gjorda med andra generationens invandrare, de ungdomar som har växt upp i Sverige men har föräldrar som föddes i ett annat land (Ålund, 1997).

Denna forskningsstudie riktar in sig på invandrarungdomar som lever i mångkulturella områden där gränserna mellan ungdomarnas olika etniska ursprung visar sig vara relativt oviktiga. I intervjuerna framgår att ungdomarna ser möjligheter i det kulturella utbytet som de har med varandra. Ålund (1997) beskriver att det olika etniska synsätten och livsstilar har blandats i det mångkulturella samhället. Ungdomar skapar mångkulturella kontakter då de korsar de etniska gränserna, detta genom att vara öppna för varandras livsstilar. Det innebär ett sätt för ungdomarna att söka sig själva och sin identitet (Ålund 1997).

Att forma sin identitet i ett mångetniskt samhälle är komplext. Bland ungdomarna handlar det ofta om ett strävande efter att återskapa och identifiera sig med sin ursprungliga bakgrund och sitt nuvarande sammanhang, och om att ha ett samband mellan förr och nu. Enligt Ålund (1997) har dessa ungdomar, genom sina föräldrar fått kännedom om deras ursprungskultur men också av att leva i det svenska samhället, och bli delaktiga i det. Hon menar att "multikultiungdomar" vill hitta sin identitet i den kultur som deras föräldrar representerar samtidigt som de söker den utanför de etniska gränserna. Därför utvecklar alltså många ungdomar en mångkulturell livsstil som betyder att de tar till sig olika delar av olika kulturer (Ålund, 1997).

Ofta finns negativa bilder kopplade till etnicitet och kultur. Ålund (1997) menar att "invandrarungdomar" ofta betraktas ur ett eländesperspektiv i forskningssammanhang. Hon

menar därför att man måste ta tillvara på den kreativitet som finns i det mångkulturella samhället. Detta för att kunna ändra på denna negativa bild och på sätt öka jämlikhet och få en ökad förståelse för etnisk mångfald. Hon anser att vi måste acceptera människors olikheter och inse att identiteten inte måste vara den ena eller den andra utan att den kan finnas mitt emellan flera kulturer. Ålund tror att det är den typ av identitet som alltmer skapas genom vårt mångetniska samhälle. Det konfliktfyllda identitetsarbetet som "invandrarungdomar" ofta tvingas till innebär att en del inte ser på sig själva som invandrare, inte som svensk, inte som exempelvis serb. Hon ställer sig därför frågan; Vem säger vad vi är och varför måste vi vara det ena eller det andra (Ålund, 1997)?

3.2 *"AlieNation is my nation: hiphop och unga män i Det Nya Sverige"* Ove Sernhede (2002)

Under drygt två år, med start 1997, har forskaren Ove Sernhede följt ett gäng killar från Hammarkullen, resultatet blev boken *AlieNation is my nation.* Boken handlar om utanförskap, samhörighet, livsvillkor, kulturella uttryck. Den handlar om hiphop och om unga ”invandrarmän” i Göteborg. Bokens och studiens fokus ligger på den hiphopkultur som växt fram under senare år i några av Göteborgs ”multietniska” stadsdelar. Den tar bland annat upp frågor om möten som skapas i ”multietniska förorter” och hur dessa möten ser ut (Sernhede, 2002).

Studien bygger på deltagande observationer och intervjuer och Sernhede (2002) är noga med att nämna att studien inte är representativ för alla ”förortsungdomar”. Utgångspunkten för studien är att kulturella uttryck säger något om det sociala, kulturella och existentiella villkor som merparten av ungdomar som lever i områden som Hammarkullen brottas med. Ove Sernhede har tidigare arbetat mycket i Hammarkullen och Angered, under hela 1970-talet arbetade han som timanställd på en fritidsgård i Hammarkullen och även som fältassistent under fem års tid. Han kom sedan inte att vistas i området förrän 1997 då denna studie tog fart. Sernhede nämner en upplevelse av förändring i området, och han benämner det som "Det Nya Hammarkullen", där det på fritidsgården inte fanns några, som han och även ungdomarna själva kallar det, "svennar”(Sernhede, 2002).

Sernhede (2002) för genom hela boken en diskussion kring identitet och nämner att för många av killarna han följt är det kanske hiphop som är den primära identiteten, men även själva ”invandrarskapet”. Vidare diskuterar Sernhede kring föräldrars situation i jämförelse med ungdomarnas och menar att för många vuxna är stadsdelen och boendet en ganska svag utgångspunkt för gemenskap. Många gånger ser de sitt boende i området som något tillfälligt och menar att stadsdelen inte är ett ”socialt rum” som de vuxna ger någon avgörande betydelse. För många vuxna är det däremot familjen, religionen eller gemenskapen i den egna etniska gruppen som är det mest betydelsefulla och som ger möjlighet till någon form av välbefinnande. Mellan unga utvecklas däremot gemenskaper som inte påverkas av föräldrakulturens etniska gränsdragningar. Sernhede skriver att hos många av de unga som han mött i Angered har identitetsmönster utvecklats som grundar sig i en stark kärlek till den egna förorten. Många av dessa unga är väldigt medvetna om att de befinner sig i en ”korsväg”, där

många olika typer av möten äger rum. Denna situation kan vara problematisk och framkalla känslor av rotlöshet, men den kan också vara grunden för att nya identiteter växer fram samt att en annan slags tillhörighet utvecklas. Samtidigt som det skapas en känsla av tillhörighet och samhörighet mellan de ungdomar som befinner sig i dessa multietniska förorter pågår det också konflikter, motsättningar och rasistiska spydigheter mellan ungdomarna och de etniska grupperna (Sernhede, 2002).

Många av de ungdomar som växer upp i dessa förorter lever med en känsla av att inte passa in, att inte vara önskvärd och att inte ha en given plats. Att vara invandrare bosatt i en utsatt förort har för många blivit synonymt med att man är utestängd från det ”svenska samhället”. Citatet nedan sagt av en 19-årig tjej får vara ett exempel på detta. *”Hammarkullen är ju ett reservat egentligen. När jag är i Hammarkullen känns det som om det är bra… Det är ju därför man inte vill vara nån annanstans än Hammarkullen, för man känner sig inte bra då. Nu är jag i Hammarkullen, det är en annan värld. Jag känner alla och alla är precis som mig. När jag lämnar Hammarkullen kommer jag ut i Sverige, och när jag är i Sverige känner jag mig diskriminerad. Jag känner inte att Sverige är mitt land och kommer aldrig att göra det…”* (Sernhede, 2002: 96-97). Senare i intervjun säger denna tjej att hon är född i Sverige och inte vet vart hon skulle ta vägen annars (Sernhede, 2002).

3.3 *"Fritidsgården - en plats för samhällsbyggande?"* Pia Andersson och Thomas Jordan (2007)

Pia Andersson och Thomas Jordan har genom ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet och "Tryggare och Mänskligare Göteborg" genomfört en utvärdering som utgått från Mixgården. Studien har gjorts under perioden maj 2006 till februari 2007 och forskarna har använt sig av intervjuer, deltagande observationer och litteraturstudier som datainsamlingsmetod (Andersson & Jordan, 2007).

Utvärderingen belyser främst hur Mixgården arbetar för att skapa brottsförebyggande och trygghetsskapande effekter men beskrivningar om Mixgårdens arbetssätt förekommer också. Att ha en öppen dialog och en god relation till ungdomarna, som bygger på solidaritet och värdighet är betydelsefullt för att ungdomarna ska kunna utvecklas på ett positivt sätt. I utvärderingen beskrivs hur Mixgården arbetar för att skapa en sådan miljö. Mixgårdens personal vill att ungdomarna ska växa, mogna och utvecklas för att kunna vara delaktiga i stadsdelen. Mixgården arbetar med områdesarbete och nätverksbyggande till såväl förvaltning, myndighet och det lokala samhället (Andersson & Jordan, 2007).

På Mixgården arbetas det på många nivåer och på olika sätt. Det erbjuds individuellt stöd, gruppverksamheter, olika projekt och områdesarbete. Personalen menar att den fysiska miljön är viktig för att påverka ungdomarnas sociala beteende. De har därför låtit ungdomarna själva vara med och inreda lokalen, de vill att lokalen ska reflektera alla kulturer och kännas inbjudande. De försöker utforma en varm miljö där alla ska känna sig välkomna och respekterade. Att bemöta med beröring är ett sätt som de på Mixgården använder sig av för att kommunicera till ungdomarna att de är omtyckta (Andersson & Jordan, 2007).

Att det finns en etnisk integrering är också viktigt i en mångkulturell miljö. På Mixgården försöker de förstärka gemenskapen mellan människor, kulturer och grupper så att olika etniska grupper ska fungera tillsammans (Andersson & Jordan, 2007).

4. BEGREPP OCH TEORETISKA PERSPEKTIV

I detta avsnitt kommer vi presentera delar av fyra begrepp och en teori, dessa ligger sedan tillsammans med den tidigare forskningen vi presenterat ovan till grund för analysen av våra insamlade data. De fyra begrepp vi har valt att ta med är Identitet, Etnicitet, Invandrare samt Mångkulturellt samhälle. Dessa är fyra stora begrepp och vi har valt att ta med de delar av dessa som vi anser är mest relevanta och mest användbara för att kunna besvara uppsatsens syfte och dess frågeställningar. Även den teori vi har valt att presentera, Symbolisk interaktionism, är väldigt stor och omfattande och vi har därför valt att plocka ut de delar av denna teori som inriktar sig på identitet.

4.1 Identitet

Något som alla som forskat och skrivit om begreppet identitet är eniga om är att det är ett mångfaldigt och vagt begrepp (Ahamdi, 2000). Dock är alla överens om att en människas identitet handlar om vem hon är och känslan av att man hör hemma i sig själv, på ett individuellt och personligt plan. Det handlar även att höra hemma och ha en tillhörighet på ett kollektivt och gruppmässigt plan (Otterup, 2005).

Nader Ahamdi, docent i sociologi vid Stockholms universitet, nämner (2003) ”Den Andres” betydelse för individens självdefinition och detta är något som ofta framhävs som centralt. Ahamdi är inte ensam om sina tankar att andra är med och formar en individs identitet. Det är tvärtom återkommande i det mesta som finns att läsa om identitet och många identitetsforskare menar att identiteten skapas utifrån hur vi ser på oss själva i samspel med hur andra ser på oss. Individens tolkning av de egna interaktionerna med andra individer sker med hjälp av och bestäms av hennes kulturella värderingar (Ahmadi, 2003).

Tore Otterup är lektor och samordnare för magister-/masterprogrammet "svenska som andraspråk", han har bland annat skrivit avhandlingen *”Jag känner mej begåvad bara - Om flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde”* (2005). I denna avhandling diskuterar Otterup identitet utifrån olika forskares sätt att se på begreppet. Han menar att i det postmoderna samhället vi idag lever i, har begreppet *identitet* kommit att bytas mot *identiteter*. Detta innebär att individer och grupper numera har tillgång till en mängd olika identiteter att välja bland. Dessa olika identiteter kan skapas och utvecklas inom en och samma individ beroende av situation, kontext och vem interaktionen sker med. Identitet liknas vid ett "smörgåsbord" där man kan välja och vraka mellan olika identiteter beroende av sammanhang (Otterup, 2005).

Ahmadi (2000) skriver att individens värdesystem och livsstil primärt är sociala konstruktioner. En individs sociala identitet är förankrad i de värden som har utvecklats i och dominerat den kultur som individen har omgivit sig med, alltså att varje individs identitet är formad av den omgivande kulturen och miljön. Ahmadi diskuterar att det finns en risk att individens värdesystem kollapsar när avståndet är stort mellan den kultur som individen har införlivat sig i, där hennes identitet är skapad, och den dominerande kulturen i samhället. Detta kan leda till en förlust av individens inre integritet. Denna förlust kan vara grunden till en identitetskris. För att överkomma identitetskrisen måste individen lyckas återfå känslan av inre integritet. Hon behöver också åstadkomma ett socialt erkännande, d.v.s. att samhället också måste ge henne möjligheten att identifiera sig med detta "nya samhälles" sociokulturella liv (Ahmadi, 2000).

Etnologen Gunnar Alsmark har skrivit boken *Skjorta eller själ? - kulturella identiteter i tid och rum* (1997) och han menar att det har växt fram ett konstruktivistiskt perspektiv där man betraktar identitet, etnicitet och andra närliggande begrepp inte som ett tillstånd utan som något flexibelt, situationellt och utbytbart. Han menar att det är en process som ständigt är under konstruktion och förändring, att identitet inte är något man bär med sig, inte heller något som ”bara är”. Han menar att det är något som skapas i mötet med andra. Alsmark säger vidare att social identitet är den delen av människans personlighet eller självbild som kan förklaras från hennes grupptillhörighet. Vidare nämns att inom modern identitetsforskning har begreppet ”Den främmande Andre” vuxit fram, detta begrepp utgår från ett ”Vi och Dom” tänk. Alsmark (1997) utgår från den norske antropologen Fredrik Barth som säger att för att veta vem man är måste man veta vem man inte är. Alsmark menar att ”Den främmande Andre” utgör en viktig del i individens egen identitetskonstruktion och att detta är något som många invandrare kan vittna om. Oavsett om man utsätts för överdriven idealisering eller öppen främlingsfientlighet tvingas man tänka och agera strategiskt, ofta långt ifrån sina egna önskemål och förutsättningar (Alsmark, 1997).

4.2 Etnicitet

Definitionen av etnicitet är, enligt National encyklopedin *”tillhörighet till en etnisk grupp, en social relation mellan grupper av människor vilka ser sig själva som kulturellt distinkta i relation till andra grupper”* (www.ne.se).

Linda Lill (2007) har skrivit en avhandling om ämnet etnicitet och hon skriver att det är ett välanvänt men svårdefinierat begrepp som kan definieras på olika sätt. Ofta används det för ”*att särskilja eller beskriva skillnader mellan människor”* (Lill, 2007: 146). Etnicitet har som avsikt att förklara vem den enskilda individen är och konstrueras utifrån andra begrepp såsom ras, kultur, språk, religion, nation, grupptillhörighet och identitet. Lill skriver att etnicitet är en kombination av kultur, nation, språk och religion. Dessa fyra perspektiv tillsammans, används som det som markerar etnicitet. Individerna i en grupp behöver inte ha alla dessa gemensamt för att tillhöra samma etniska grupp utan hon menar att dessa även kan användas i olika kombinationer eller var för sig för att markera etnisk tillhörighet (Lill, 2007).

Lill (2007) menar att en individs etnicitet och etnisk tillhörighet har stor inverkan på dennes identitetsskapade. Etnicitet är ett sätt att kategorisera människor och vi relaterar till andra människor genom just kategorisering och utifrån detta förhåller oss olika till varandra, exempelvis kvinna, man, gammal, ung o.s.v. Lill talar i sin avhandling om etnisk identitet. Med etnisk identitet menas *”på vilket sätt människor definierar och positionerar sig själva i relation till föreställningar om etnicitet”* (Lill, 2007: 148). Hon förklarar detta utifrån Meads symboliska interaktionism, som bland annat säger att människan tolkar alla de symboler som används i samspelet människor emellan och att den viktigaste utgångspunkten för människans identitetsskapande är hennes förmåga att se sig själv med andras ögon. Lill menar att de fyra etnicitetsmarkörerna (kultur, språk, religion och nation) ibland kan pressas på individen och ge henne en etnisk identitet. Exempelvis kan en individ få en etnisk identitet påtvingad sig på grund var hon är född och eller vilket språk hon talar (Lill, 2007).

Även den norske antropologen Thomas Hylland Eriksen (2003) diskuterar begreppet etnicitet och även han menar att det är ett komplext begrepp och att det finns många definitioner och sätt att se på det. Han menar dock att etnicitet alltid har att göra med *”klassificering av människor och grupprelationer”* (Hylland Eriksen, 2003: 12). Enligt Hylland Eriksen är etnicitet en socialt konstruerad identitet, det är inget som är direkt givet utan det kan vara förhandlingsbart, det vill säga till viss del bestämmas av individen själv. Man kan aldrig tillskriva någon en etnisk identitet utan att denna själv är med på det, likaså är det individen själv som bestämmer hur viktig etniciteten är för en. Etnicitet uppstår och blir viktigt genom social interaktion, genom möten mellan människor. Det skapas i förhållandet och skillnaden mellan grupper och måste alltid definieras i förhållande till något som är annorlunda, i förhållande till icke-medlemmar av gruppen. Gruppen betraktar sig själv, gentemot andra, som kulturellt annorlunda. Etnicitet innebär att man som individ känner tillhörighet till en vis grupp, ett ”Vi” och det måste också finnas ett ”Dom”. Det kan aldrig skapas i isolering utan det krävs ömsesidig kontakt. Etnicitet kommer ur den relation som finns människor och grupper emellan och det är inte en egenskap hos en grupp. Det verkar som att människor tenderar att hålla fast vid sin etniska tillhörighet även vid flytt mellan länder (Hylland Eriksen, 2003).

Lill (2007) för en intressant diskussion kring "Vi och Dom" och hon säger att genom att använda begreppet ”etnisk svensk” blir det en medveten markering om att alla är etniska. I Sverige har dock begreppet etnicitet till stor del handlat om detta "Vi och Dom-tänk” och "Dom" är de som ses som etniska och "Dom" innefattar alla de individer som avviker från ”svenskheten” (Lill, 2007).

4.3 Invandrare

Under detta avsnitt skall vi redogöra för begreppet invandrare och vi har valt att endast använda Sernhedes (2002) beskrivning av detta. Vi anser att den diskussion han för kring begreppet är tillräcklig och har därför valt att avgränsa oss till endast denna.

Sernhede (2002) använder ett kapitel i *"AlieNation is My Nation - hiphop och unga män i Det Nya Sverige"* till att på ett mycket intressant sätt diskutera begreppet invandrare, där han börjar med att nämna att det är ett problematiskt begrepp. Majoriteten av de ungdomar han mött i sin studie är födda i Sverige och är svenska medborgare men ändå kategoriseras och benämns de av media, i folkmun samt i officiella sammanhang som invandrare. Sernhede tar upp en rapport från kulturdepartementet som heter just *Begreppet invandrare* där man kommit fram till den mycket logiska slutsatsen, att endast någon som invandrat till landet bör benämnas som invandrare, ingen som är född i Sverige bör följaktligen kallas för invandrare. Sernhede menar att ”invandrare” i vårt nuvarande språkbruk har fått betydelsen ”andra klassen medborgare” och att man inte är ”riktigt svensk” trots att man är svensk medborgare. Han menar vidare att villkoren är olika för olika invandrare, beroende av hudfärg, är man vit och kommer från exempelvis Tyskland, USA eller England får man oftast inte etiketten ”invandrare”, på det sätt en afrikan eller asiat får. Sernhede säger vidare att det i dag i vårt land är så att en individs sociala status och ekonomiska ställning är relaterat till individens hudfärg, religion och etnicitet. Sernhede för i detta kapitel en intressant diskussion kring ungdomar som utvecklar sin identitet i klyftan mellan ”den egna” och ”den svenska” kulturen och menar att det ofta framställs som ett val mellan att antingen ansluta sig till den kultur föräldrarna har eller att låta sig integreras i den svenska (Sernhede, 2002).

Ett ofta återkommande begrepp i denna diskussion är ”kulturkrock” och Sernhede (2002) menar att detta begrepp ger uttryck för ett synsätt som innebär att kulturer är som biljardbollar som stöter bort varandra när de möts. Vidare innebär detta synsätt att man måste ha en tillhörighet i antingen den ena eller den andra kulturen och med ett sådant synsätt blir individen främst ett etniskt objekt. Sernhede nämner vidare att många av de ungdomar som han mött i de förorter där han arbetat är inbegripna i ett identitetsarbete som inte handlar om att välja mellan familjens kultur eller den ”svenska” kulturen, han menar istället att de ungas försök att utveckla kartor som de kan orientera sig efter i tillvaron snarare är färgade av alla de influenser som omger dem. Självklart utgör ”de egna rötterna”, såsom familjen och släkten en viktig utgångspunkt, men dessa ungdomar lever med vänner från världens alla hörn och dessa är också viktiga influenser (Sernhede, 2002).

Sernhede (2002) nämner att det bland ungdomarna finns en medvetenhet av att de lever i en ”från det svenska samhället” segregerad stadsdel. Han har funnit många exempel på ungdomar som inte låter sig definieras av andra utan som tar sig rätten att definiera sig själv. Sernhede avslutar med att säga att många ungdomar tagit över rätten att själva definiera innehållet i kategorin ”invandrare” och detta innebär att man inte bara lyfter fram frustration och smärta utan likaså visar på den gemenskap och de positiva värden som det kollektivt upplevda utanförskapet också ger (Sernhede, 2002).

4.4 Mångkulturellt samhälle

Ett mångkulturellt samhälle består av många olika kulturer och kulturyttringar, ofta med betoning på de positiva möjligheter som finns och kan ge en ny och positiv samhällsanda, förståelse och en kreativ miljö (www.ne.se). Det är en idé om och strävan efter att olikheter,

eller att människor med olika ”kulturell” tillhörighet oftast i etnisk mening ska kunna samexistera i en anda av tolerans, respekt och ömsesidigt utbyte. Mångfald när det gäller språk, religion och kulturella traditioner ses som berikande både för alla de olika individer som utgör ett samhälle och för samhället som helhet (Andersson, 2003).

Hammarkullen är en av de stadsdelar i Sverige som har största delen av utlandsfödda invånare och hör till den typ av plats som ofta får illustrera det mångkulturella samhället. De stadsdelar som brukar kallas för mångkulturella är samma platser som också befolkas av människor med betydligt lägre inkomst och sämre hälsa än landets övriga befolkning. Där exemplifieras dock ett glapp mellan verkligheten och fina, förskönade ord om det "mångkulturella samhället" som berikande. Detta för att slippa tala om de verkliga sociala förhållanden och den ”mångkulturella fattigdom” som faktiskt existerar (Andersson, 2003).

Vi är medvetna om att det kan vara vilseledande att kalla ett samhälle för mångkulturellt då det förknippas med att många grupper med varsin kultur lever sida vid sida i samhället, då verkligheten snarare ser ut så att ”grupper” överlappar varandra (Hylland Eriksen, 2003). Trots denna kritik mot begreppet tycker vi ändå att det varit det mest användbara för vår studie.

4.5 Symbolisk interaktionism

Symbolisk interaktionism är ett perspektiv för att öka förståelsen för den sociala verklighet vi lever i (Trots & Levin, 1999). Angelöw och Jonsson (2000) tar upp George Herbert Meads tes. Denna tes tar upp *jaget* och *medvetandets* utveckling i samspel med andra och det omgivande samhället som går ut på att den personliga identiteten är av socialt ursprung (Angelöw & Jonsson, 2000). I vår studie tror vi att det kan skapa förståelse för hur den mångkulturella omgivningen påverkar ungdomarnas umgänge och hur det inverkar på deras identitet och etnicitet.

Angelöw och Jonsson (2000) nämner vidare att Mead försökte förstå hur människors medvetande uppstår och utvecklas och han kom fram till att vår verklighet skapas i samspel med andra genom språket. Han menade att det är genom symboler som jaget och medvetandet formas i interaktion med andra. Enligt Mead tar människan med hjälp av språket den andra människans syn på sig själv och gör den till sin egen och utvecklar ett självmedvetande. Senare lär sig personen att inte bara spegla sig i konkreta individer utan också generaliserade och abstrakta saker. Dessa brukar kallas för ”Den Generaliserade Andre” och kan vara samhället och dess regler. Mead förklarar att "Den Generaliserade Andre" kan ha stor del i individers tänkande eftersom samhället utför kontroll över beteendet hos oss individer (Angelöw & Jonsson, 2000). Människan ser sig själv med det perspektiv som hon uppfattar hos Den Generaliserade Andre, samhällets eller gruppens perspektiv på hur man ska känna och bete sig (Trost & Levin, 1999).

Symbolisk interaktionism kan användas för att beskriva hur någon utvecklar sin identitet i relation till andra. Enligt symbolisk interaktionism beror vår identitet på hur vi själva upplever och beter oss under olika sociala möten i livet. Vi ser på oss själva genom att andra bekräftar

eller ändrar vår egen självbild vid olika möten. Trost och Levin (1999) nämner Cooleys begrepp *spegeljaget* som innebär att; som omgivningen behandlar mig, kommer jag uppfatta mig själv. Genom att vi ser andras bild av oss själva, får vi en egen bild av oss. Spegeljaget kan då innebära att vi styrs av våra föreställningar om andras föreställningar om oss. Att en individs identitet skapas i andra människors syn av henne betyder dock inte att individen måste ta till sig alla dessa föreställningar, eftersom vi själva väljer att tolka det andra säger (Trost & Levin, 1999).

Trost & Levin (1999) nämner att Gregory P. Stone var den första som förde in begreppet identitet inom perspektivet. Han menade att man får identiteten genom att tillskrivas och placeras som ett socialt objekt av andra på samma sätt som man tillkännager det till sig själv. Detta innebär att en persons identitet är beroende av andra människor i omgivningen och inte bara personens egen uppfattning om sig själv. Det betyder också att en människas identitet inte är statisk utan förändras efter hand då situationen förändras eller definieras på annat sätt (Trost & Levin, 1999).

Identitet är ett socialt objekt inför andras ögon såväl som för en själv och identiteten kan innebära en del av en persons tillträde i sociala relationer. Placeringen av andra och av en själv ger då en identitet som både kan inkludera och exkludera en del människor i personens omgivning. Identiteten kan då göra att man i ett givet tillfälle ansluter sig till vissa relationer och lämnar andra, vilket betyder att identiteten utifrån detta perspektiv är situationsberoende. Vi har var och en olika identiteter som kopplas ”till och från” beroende på vilka sociala relationer vi anser att vi är inblandade i vid en viss tidpunkt. Vissa identiteter finns alltid representerade i alla sociala sammanhang medan andra bara finns i specifika sammanhang (Trost & Levin, 1999). Trost och Levin nämner att Goffman menar att identitet inte är någonting som finns hos den enskilde individen utan snarare något som den enskilde får till låns från människor i sin omgivning (Trost & Levin, 1999).

5. METOD

5.1 Metodval

Vi valde att använda oss av kvalitativa metoder i insamlingen av våra data eftersom man då strävar efter att komma fram till kunskap om individens personliga upplevelser utifrån hennes egna ord, uttryck och meningsbeskrivningar. Vi anser att kvantitativa metoder inte skulle ge oss tillräckligt djuplodande och adekvata svar till våra frågeställningar. Dessa är frågor man måste diskutera sig fram till för att få med alla nyanser. Vårt syfte är inte att få svar på frågor som till exempel ”hur många” vilket man får genom kvantitativa metoder, hårddata. Utan mer frågor som ”på vilket sätt”, ”vad”, vilket man får genom kvalitativa metoder, mjukdata (Svenning, 2003).

Vi har använt en abduktiv ansats. Det betyder en kombination mellan induktion, att utgå från empiri och deduktion, att utgå från teori (Larsson, 2005). Det har inneburit att vi från början

hade tankar om vilka begrepp och teorier vi ville använda oss av men ändå varit öppna för att låta nya tankar, begrepp och teorier växa fram. Vi är medvetna om att resultatet i vår undersökning hade kunnat se annorlunda ut beroende på om vi valt andra metoder men vi tror att de kvalitativa metoder vi valt bäst kan besvara studiens syfte och dess frågeställningar.

5.2 Genomförande

I detta avsnitt presenteras hur vi gått tillväga för att samla in vårt material. Vi valde att göra både fokusgrupper och enskilda intervjuer. Detta för att vi då kommer åt tankar och känslor på olika nivåer genom dessa olika metoder (Svenning, 2003). Vi har även varit och observerat interaktionen och samspelet som utspelar sig på Mixgården, genom metoden direktobservationer. Vi har också samlat in material på annat sätt bland annat genom spontana samtal med personalen på Mixgården. Vi har använt oss av ett multidimensionellt perspektiv, detta för att ge vår uppsats fler dimensioner. Perspektivet innebär att vi genom användning av flera olika metoder får fram en mer nyanserad bild, med fler dimensioner, av det vi undersöker (Berg Wikander, 2005). Vi menar att våra fokusgrupper, enskilda intervjuer samt direktobservationer har gett vår uppsats flera dimensioner.

5.2.1 Teman och fördelning

Vi har följt vissa teman vilka vi har undersökt djupare och sedan kopplat samman dessa med teorier. Det är ett tillvägagångssätt som man använder sig av i kvalitativa metoder (Svenning, 2003). Vi har främst valt att fokusera på frågeställningarna om identitet och umgänge. Dessa är frågor som berör en individ personligen, och ungdomarna i vår studie hade givetvis mer att säga om sig själva än hur personalen arbetar på Mixgården. Från första början var vår tanke att ha mer strukturerade intervjuer med personalen men på grund av tids- och utrymmesbrist fick vi välja ett perspektiv, och vi tyckte att ungdomsperspektiv var det mest intressanta. Detta har fått som följd att tema tre; *6.4 "Sveriges bästa fritidsgård" – Mixgården och hur man arbetar* har fått mindre utrymme i uppsatsen.

5.2.2 Urval

Vi ville prata med högstadieungdomar som regelbundet besöker Mixgården. Personalen hjälpte oss att välja ut personer till våra fokusgrupper och enskilda intervjuer. Vårt kriterium var att ungdomarna skulle ha tillräckligt goda kunskaper i svenska så att vi kunde samtala utan tolk. Vi sökte också ungdomar med olika etniska bakgrunder, självklart fanns inte möjlighet att ha varje etnicitet representerad i våra fokusgrupper. Därför är vi medvetna om att resultatet hade kunnat se annorlunda ut om andra etniciteter varit representerade.

5.2.3 Fokusgrupper

För att uppnå vårt syfte och för att komma åt ungdomarnas tankar och få en förståelse för hur de som grupp resonerar kring olika ämnen valde vi att använda oss av fokusgrupper. Vi satte ihop fokusgrupper bestående av ungdomar över 15 år och som regelbundet besöker Mixgården. Dessa gruppsamtal utfördes innan de enskilda intervjuerna. Anledningen till detta är att vi på så sätt fick en grund till de kommande intervjuerna, som vi utförde enskilt med ungdomar. Vi valde den ordningen för att vi hade en idé om att tankar, känslor och funderingar kan komma upp i

fokusgrupperna som vi sedan kan fördjupa oss i under de enskilda intervjuerna. Esaiasson m.fl. (2007) diskuterar fokusgrupper och nämner att det för att kallas en fokusgrupp skall vara en grupp som är sammansatt med ett särskilt syfte, att samtalet fokuseras kring givna teman samt att det finns en utsedd samtalsledare som intar en styrande roll. Det nämns vidare att man med fördel använder sig av fokusgrupper när man vill studera människors sociala samspel (Esaiasson m.fl. 2007).

Något som Billinger (2005) nämner som värt att eftersträva gällande fokusgrupper är att det är en naturlig grupp, att deltagarna känner varandra sen innan, (Billinger, 2005). För att kunna uppnå detta tog vi hjälp av personalen på Mixgården som känner ungdomarna sen innan och som vet vilka ungdomar som umgås med varandra.

I en fokusgrupp är snarare det kulturella än det individuella de man fokuserar på och denna metod används med fördel när man vill se hur en grupp pratar kring ett visst fenomen, när man vill studera kulturellt förankrade fenomen och attityder (Billinger, 2005). Detta var något vi ville komma åt och därför ansåg vi att fokusgrupper var en användbar metod.

I våra fokusgrupper kom det fram mycket användbar empiri men vi tror inte att metoden var enbart positiv. Nackdelar som vi upptäckte var att vissa av ungdomarna inte kom till tals och att grupptryck kan ha påverkat hur de svarade i vissa frågor. I en av fokusgrupperna var stämningen ibland lite oseriös och innebar att vi fick en del oseriösa svar, men vi lyckades ändå få in dem på ett seriöst spår och kunde utläsa vad som var allvarligt menat. Det kändes som att vi fick en bra kontakt med ungdomarna i fokusgrupperna och vi fick höra av en i personalen efteråt att ungdomarna i fokusgrupperna tyckte att det var intressant att vara med.

Billinger (2005) menar att om en fokusgrupp skall fungera skall det vara mellan fyra och sju deltagare. Detta för att det i en för stor grupp finns risk att tillbakadragna personen inte kommer fram och i en för liten grupp finns risken att man frångår det uppgiftsorienterade och att gruppen blir mer relationsfokuserad (Billinger, 2005). Detta är något som vi kunde se i en av våra fokusgrupper, då två av deltagarna kom lite i skymundan. Vi har utfört två fokusgruppsamtal med fyra deltagare i varje. Vi använde oss av tre olika teman under fokusgrupperna, dessa var; Identitet, Umgänge samt Mixgårdens arbetssätt.

5.2.4 Intervjuer

Den kvalitativa forskningsintervjun går enligt Kvale (1997) ut på att vi genom samtal får möjlighet att försöka förstå det vi undersöker ur de intervjuades perspektiv. Vi har använt oss av halvstrukturerade intervjuer som innebär att man har en intervjuguide som fungerar som en överblick och som innehåller teman och förslag till frågor, samtidigt som möjligheten finns att ändra och omformulera frågornas form samt ordningsföljd (Kvale, 1997). Detta tror vi har gett ungdomarna möjlighet att själva beskriva sina attityder, tankar, känslor och kunskaper. Vi är medvetna om att halvstrukturerade intervjuer kan kritiseras eftersom vi utgått ifrån vår förförståelse när vi formulerat frågorna och kan då leda in intervjupersonerna i en viss riktning när de svarar (Larsson, 2005). Vi är även medvetna om att risken för att missa frågor är större när man använder halvstrukturerade intervjuer.

När vi utformade vår intervjuguide[3] bestämde vi oss för tre teman som frågorna skulle utgå från (Kvale, 1997). Temana hörde samman med uppsatsens tre frågeställningar och varje tema hade som mål att besvara en frågeställning. Temana var; identitet, umgänge samt Mixgården. Vi anser att temana gav intervjuerna en struktur och gjorde de mer lättöverskådliga. Dock ville vi inte att ungdomarna skulle bli alltför styrda i sina svar därför försökte vi göra frågorna så öppna som möjligt, så att intervjupersonerna själva skulle kunna ta fram de dimensioner som de tyckte var viktiga. Vi använde oss av samma teman för både fokusgrupperna och de enskilda intervjuerna men i de enskilda intervjuerna gav vi utrymme för mer känsliga och personliga frågor[4]. Vi upptäckte efter att ha genomfört en av intervjuerna att det var vissa bitar som vi hade missat, att det fanns frågor som det hade varit intressant att få svar på. Därför ändrade vi och la till några tankar som vi ville ha svar på inför de tre enskilda intervjuerna.

För att öka reliabiliteten använde vi oss av ljudinspelare när vi genomförde de enskilda intervjuerna. Kvale (1997) beskriver att intervjuer som registreras genom ljudinspelare är bra eftersom att intervjuaren då kan fokusera sig på intervjusituationen och temat för undersökningen (Svenning, 2003)**.** Vi informerade om att vi skulle använda oss av ljudinspelare och dator innan intervjun började. På den första intervjun var vi med båda två, den ena ledde själva intervjun och den andra antecknade på datorn samt skötte ljudinspelningen. Dock kunde bara en av oss medverka på de två andra intervjuerna, på dessa fick intervjuaren ensam sköta både frågandet och skrivandet. Vi försökte så långt det var möjligt att följa intervjuguiden. Men på grund av de olika situationerna och de olika vinklingar som svaren utgjorde, fick vi omformulera vissa frågor. Det tillkom även en del följdfrågor som en naturlig del av processen (Svenning, 2003).

Vi utförde tre enskilda intervjuer, samt en intervju med två deltagare, alla var cirka 45 minuter långa och genomfördes i Mixgårdens lokaler.

5.2.5 Direktobservationer

Vi har även utfört direktobservationer på Mixgården. Definitionen av en observation är ”*uppmärksammat iakttagande”* (Esaiasson m.fl. 2007: 344). Dessa typer av observationer innebär att man som forskare finns på plats och observerar med egna ögon. Direktobservationer är särskilt lämpliga för att kunna komma åt processer och strukturer som kan vara svåra att utrycka i ord. Även när man vill studera något som informanten i en intervju ser som självklart och därför inte tänker på att berätta i en intervju. Det vi fokuserade på vid observationsstudierna var det icke-verbala, det som gjordes till skillnad från i intervju- och samtalssituationen då vi fokuserade på det verbala, det som sades. Observationsstudier är lämpligt att använda sig av när man syftar till att söka kunskap om sociala grupper och människors samspel i deras naturliga sammanhang. Observationer kombineras med fördel med intervjuer eller annan metod för att förstärka ens data. Vidare nämns att det är positivt att använda denna metod om ens intervjupersoner kan ha svårt att uttrycka sig verbalt. Detta

[3] Se bilaga 1, Intervjuguide Fokusgrupper
[4] Se bilaga 2, Intervjuguide Enskilda intervjuer

gällde i vår undersökning då vissa av fokusgruppdeltagarna och intervjupersonerna inte har bott i Sverige särskilt länge och inte behärskade det svenska språket perfekt. Vi som observatörer hamnar under kategorin ”fullständigt deltagande”, detta innebär att man som observatör aktivt tar del av det sammanhang man observerar (Esaiasson m.fl. 2007). Då vi var med och spelade pingis och på andra sätt hade en interaktion med ungdomar och personal räknas vi in under denna kategori. Något som kan vara svårt med dessa studier är att ungdomar överlag kan ha en tendens att ”bli någon annan”/agera annorlunda när det är människor utifrån närvarande och särskilt i ett sammanhang där man är där för att observera. Det vi kan säga till vårt försvar är att ingen av ungdomarna visste varför vi var där när vi gjorde våra observationer, några tog oss till och med för att vara ”riktiga deltagare”.

Vi var på Mixgården och observerade interaktionen mellan ungdomarna samt personalens arbetssätt vid tre olika tillfällen. Två av dessa var på ”Öppen verksamhet” på Mixgården, den verksamhet som inte är styrd utan öppen för alla och utan bestämd aktivitet. Den tredje gången var på ”Tjejkväll”, denna fungerar på samma sätt som den öppna verksamheten, skillnaden är att det bara är tjejer som var välkomna. En av oss har även utfört en fjärde observation, även denna gång på den öppna verksamheten.

5.2.6 Övrigt informationshämtande

För att presentera vår uppsatsidé, träffa personalen och lära känna dem lite mer utan ungdomarna samt att få en överblick över Mixgårdens lokaler och arbete besökte vi gården en förmiddag. Det var då inga ungdomar där utan tre ifrån personalgruppen och en socionompraktikant. Vi fick en rundtur och sedan satt vi ner under avslappnade former och drack kaffe och fikade samtidigt som vi diskuterade. Vi kom in på frågor om etnicitet, identitet, tillhörighet och hur Mixgården arbetar med alla dessa frågor. Även om detta inte var en ”regelrätt” intervju eller fokusgrupp var det ett samtal som gav oss nya tankar och idéer och även material som vi använt oss av i uppsatsens analys. Det var trots allt ett samtal om våra frågeställningar, om identitet och vikten av etnisk tillhörighet, med personer som jobbar med dessa frågor och möter ungdomar som brottas med dessa frågor varje dag.

5.2.7 Litteratursökning

När vi sökte litteratur till vår studie använde vi oss av olika databaser. Först och främst sökte vi i Göteborgs universitetsbiblioteks katalog, GUNDA. Därefter använde vi även LIBRIS som söker i svenska högskole-, universitets- och forskningskataloger. Vi utnyttjade också söktjänsten ”Google Scholar” som hänvisar till vetenskaplig forskning samt SwePub som söker bland vetenskapliga publiceringar vid svenska lärosäten. I alla dessa databaser sökte vi på ämnesorden: etnicitet, identitet, invandrarungdomar, förorten och mångkulturellt. Utifrån referenser i den litteratur vi använt har vi hittat ytterligare betydelsefull litteratur för vår studie.

5.3 Resultatredovisning och analysmetod

Vi har valt att presentera vårt empiriskt insamlade material tillsammans med den analys vi gjort av detta med hjälp av teorier, begrepp och tidigare forskning, och att ha allt samlat under ett avsnitt. Vi inleder varje tema med att sammanfatta de viktigaste resultaten från vår empiri, detta för att vi tror att resultaten framkommer bättre och frågeställningarna blir tydligare besvarade på så vis. Vi valde att strukturera upp det insamlade materialet från intervjuerna och fokusgrupperna under tre olika teman. Detta har vi gjort genom ***meningskategorisering*****,** vilket innebär att man kodar de olika samtalen i kategorier och därmed får en översikt över materialet (Kvale, 1997). De teman vi har valt att dela upp i knyter an till och svarar på våra frågeställningar och utgår ifrån de intervjuguider vi använde oss av. Våra teman är; *"Att bli den man är" – om identitet i Hammarkullen, "Blattar och Svennar" – om umgänge i Hammarkullen* samt *"Sveriges bästa fritidsgård –Mixgården och hur man arbetar".* Under varje av dessa teman finns det även underrubriker, detta för att det skall vara mer lättläst och lättare att hitta om det är något speciellt man är intresserad av.

Vi har använt oss av metoden *meningskoncentrering*, för att få fram det vi tycker är mest väsentligt från intervjuerna. Denna metod innebär att: *"Långa uttalanden pressas samman i kortare uttalanden, i vilka den väsentliga innebörden av det som sagt omformuleras i några få ord"* (Kvale, 1997: 174). Vi har varvat detta med citat från de olika samtalstillfällena. Till analysen har vi använt oss av metoden *meningstolkning*. Detta innebär att vi gör tolkningar av det sagda med hjälp av de teorier, begrepp och den tidigare forskning som vi använt oss av. Detta ger oss en djupare förståelse av vårt material och leder till en textexpansion. Enligt Kvale (1997) går man utöver det direkt sagda för att låta fler nyanser komma fram. Denna metod innebär också att man kan inta en kritisk hållning till det som sagts, att man misstänker att det egentligen kan vara något annat som ligger bakom ett uttalande (Kvale, 1997).

Kvale (1997) menar att man startar sin reflektion redan under intervjuerna, vi har reflekterat tillsammans efter varje samtalstillfälle och diskuterat det sagda utifrån vår teori, våra begrepp och den tidigare forskningen. En del av det sagda har vi i efterhand sett att de passat bättre in under ett annat tema än där svaret gavs, därför har vi valt att flytta vissa av uttalanden mellan de olika temana. Vi har inte gjort någon åtskillnad mellan vad som kommit fram under de olika fokusgrupperna eller de enskilda intervjuerna, vi har valt att istället lägga allt insamlat material under samma avsnitt. För att behålla anonymiteten hos de ungdomar vi har samtalat med har vi valt att inte nämna deras namn, i några av citaten har man kunnat förstå vem som sagt det och vi valde därför att ta bort information såsom ursprung och markerat detta med X istället.

5.3.1 Språkanvändning

För att kunna klä känslor i ord och sätta lite mer färg på vår uppsats har vi genom att ta hjälp av ungdomarnas egna uttryck och slangord låtit deras språk influera och sätta sin prägel på vår uppsats. Vi har exempelvis använt oss av ”blattar” och ”svennar” återkommande i vår studie eftersom det är så ungdomarna pratar om och med varandra.

Ett återkommande begrepp i vår uppsats är ”Vi och Dom”, det används på två olika sätt i vår studie. När ungdomarna pratar intar de själva en position av ”Vi” och ”Dom” beskrivs som svenskar. Då begreppet används i tidigare forskning är det tvärtom, ”Vi” är svenskarna och ”Dom” är invandrarna. Vi själva vill hålla oss neutrala och inte lägga något värde i vem som är vem.

Ibland har vi kursiverat ord för att markera och trycka på något lite extra mycket. Vi har använt oss av kursiverad stil vid alla citat. Tre punkter efter varandra (…) betyder att ord har klippts bort för att det som är relevant bättre ska komma fram.

5.4 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Hur tillförlitlig en undersökning är benämns inom forskning som reliabilitet, detta innebär att två forskare med samma urvalsgrupp, syfte och metod skall komma fram till samma svar. Reliabilitet innebär att studien och undersökningen skall ha genomförts korrekt och med lämpliga metoder (Svenning, 2003). Att vi använde vi oss av intervjuguide tycker vi stärker reliabiliteten. Denna hjälpte oss att hålla fast vid temat och vårt syfte och gjorde att intervjupersonerna och fokusgruppdeltagarna fick samma utgångspunkt att besvara våra frågor. Något som också har ökat tillförlitligheten är att vi spelade in intervjuerna och samtalen i fokusgrupperna (Svenning, 2003). Objektiviteten hos undersökaren spelar in för att få en hög reliabilitet. Detta är alltid svårt att avgöra men vi har försökt att bortse från vår egen förförståelse i ämnet och lyssna med öppna sinnen på vad ungdomarna har att säga. Det är klart att det är lätt att undersökningen hamnar där vi vill att den ska hamna utifrån våra egna tankar och vår förförståelse i ämnet. Vidare anser vi att reliabiliteten ökar då vi använt oss av både fokusgrupper samt enskilda intervjuer (Kvale, 1997).

Svenning (2003) diskuterar begreppet validitet. Validitet innebär att man som forskare mäter det man avser att mäta, att det finns en koppling mellan det teoretiska planet och det empiriska. Validiteten handlar även om att man ställer frågor till adekvat grupp av människor, vilket vi anser att vi har gjort eftersom vi har intervjuat ungdomar som lever i den verklighet vi vill undersöka. Vidare ska man även använda tillräckligt med infallsvinklar för att täcka in en fråga, samt använda rätt mätinstrument. Detta anser vi också att vi har gjort genom att vi har använt oss av fokusgrupper och enskilda intervjuer där vi utgått från teman som i sin tur utgått ifrån våra frågeställningar. Vi har även varit på Mixgården och utfört direkt observationer (Svenning, 2003).

Svenning (2003) talar om generaliserbarhet. Detta handlar om uppsatsen i stort och om det går att dra några generella slutsatser utifrån våra frågeställningar (Svenning, 2003). Vi kommer nedan att föra en diskussion för och emot generaliserbarheten i vår uppsats.

Något som skulle minska generaliserbarheten i vår uppsats är att det finns en ”anda” i Hammarkullen som vi menar inte är lika märkbar i andra förorter. Dessutom har Mixgården en reflekterande atmosfär och det kan eventuellt vara så att ungdomarna som besöker denna fritidsgård har funderat mer över frågor om identitet och etnicitet än ungdomar på andra

fritidsgårdar. Är detta fallet är ungdomarna på Mixgården inte representativa för andra ungdomar. Dock anser vi att frågor som berör identitet och etnicitet är universella frågor som vi alla brottas med, vidare tror vi att ungdomars livssituation i Hammarkullen inte skiljer sig särskilt mycket från ungdomar i andra utsatta förorter i Sverige. Ungdomarna i vår uppsats skulle då kunna ses som ”talesmän” för ungdomar som befinner sig i liknande situation och omgivning. Detta tycker vi gör att generaliserbarheten ökar, vidare har vi kopplat vår empiri till tidigare forskning och funnit att våra resultat stämmer bra överens med denna forsknings resultat. Detta tycker vi ökar uppsatsens generaliserbarhet.

Personalen nämnde vid ett tillfälle att Mixgårdens arbetssätt skiljde sig från andra fritidsgårdar även inom stadsdelen, detta gör att frågeställningen som berör detta inte är generaliserbar. Då den endast handlar om denna fritidsgårds arbetssätt.

Vårt underlag är ganska tunt i och med att vi endast genomfört två fokusgruppssamtal samt fyra intervjuer och därför är det ändå svårt att dra några generella slutsatser (Svenning, 2003). Trots detta tycker vi att vi har fått en ganska god bild av ungdomarnas erfarenheter och tankar kring identitet och umgänge, tack vare den kvalitativa metod vi har använt oss av, med fokusgrupper och enskilda intervjuerna.

5.5 Förförståelse

Vi tror att det är viktigt att redogöra för den förförståelse som vi bär med oss eftersom vi inser att oavsett om vi vill det eller inte kommer den att påverka vår uppsats. Vi tror också att det är betydelsefullt att försöka sätta ord på tankar, känslor, erfarenheter och den kunskap vi har om området. Det är endast mot bakgrunden av en förståelse vi redan har som vi kan få grepp om en mening i det nya vi möter (Thomassen, 2007).

Hammarkullen är ett område som ofta diskuteras i media och då lyfts ofta de negativa förhållandena fram. Det som i media och bland allmänheten ofta förknippas med Hammarkullen är ord som *gängbråk, miljonprojekt, trasig betong, nedsmutsad förort, kriminella och stökiga invandrare och sunkiga lägenheter.* Det vi hör om Hammarkullen handlar ofta om förortens sociala problem såsom arbetslöshet, brottslighet och ”invandrargäng” . Trots att vi förstår att det finns mycket mer än denna negativa bild som media förmedlar påverkar den oss och vi tror att den också påverkar självbilden och identiteten hos de ungdomarna vi tänkt intervjua. Vi tänker oss att alla de stereotypa bilder som finns av Hammarkullen och den sociala problematik som lyfts fram i media medverkar till en del av den negativa identitet som associeras med att komma från Hammarkullen. En av oss har nyligen flyttat till Angered och fått kommentarer som ”*hur ska detta gå, bäst du håller dig inne om kvällarna, akta dig så du inte blir skjuten”* och självklart påverkar detta vår bild av förorten men efter att ha bott i Angered och hängt på Mixgården så lyser de kriminella gängen med sin frånvaro och vi har fått en mer positiv bild av denna förort än den som media gett oss.

Vår bild av människor med annan etnicitet än den svenska har förändrats på de senaste åren. Utbildningen på socionomprogrammet har bidragit till att vidga vår syn på människors olika livssituationer och se på situationer på olika nivåer, att förstå vad klass, etnicitet, kön och boendestatus kan innebära på såväl strukturell som individuell nivå. Vi har båda läst kursen

”SQ1137 Migration och etnisk mångfald” och även denna kan ha gett oss en bild av etnicitet som eventuellt influerat oss i vårt skrivande. Detta genom att frågor som *”vad är svenskhet, vem är svensk, finns det något som är endast svensk”* diskuterades och påverkade oss.

Vi hade innan vi började vår undersökning en idé om att ungdomar i mångkulturella områden umgås med varandra utifrån etnisk tillhörighet och vi hade en tanke om att det fanns mycket fördomar etniska grupper emellan, vi trodde därför att undersökningen skulle landa i detta men vi har under intervjuandets och skrivandets gång upptäckt att detta inte var fallet.

5.6 Avgränsningar

Gällande avgränsningen i vår uppsats valde vi att endast samtala med och intervjua ungdomar från Fritidsgården Mixgården i Hammarkullen. Att vi valde just Mixgården var för att vi innan hade hört att det var ”en fritidsgård, inte som alla andra”. Vi vill båda jobba med ungdomar i framtiden och tyckte att Mixgården verkade vara en spännande miljö och vi var nyfikna på deras arbetssätt. Det hade såklart också varit intressant att undersöka hur ungdomar från andra stadsdelar ser på frågor om identitet och så vidare, detta hade även ökat våra möjligheter att dra generaliserande slutsatser. På grund av tids- samt utrymmesbrist så fick vi välja ut en stadsdel och en fritidsgård där vi utförde vår undersökning.

Vidare valde vi att avgränsa oss till endast svensk forskning, detta för att vi var intresserade av att titta på hur ungdomars levnadsvillkor och livssituation i Sverige ser ut, dessa är annorlunda mot övriga världen. Det svenska välfärdssystem, landets ekonomiska situation samt integrationspolitik skiljer sig från andra länder.

Vi valde att i vår analys inte se på våra informanter utifrån könstillhörighet, även om detta är något som man ofta studerar i denna typ av forskning. Vi ansåg dock att könstillhörighet inte var av betydelse för att vi skulle kunna svara på vårt syfte och våra frågeställningar, vi ville undersöka ungdomar generellt obetydande av könstillhörighet. När vi genomförde fokusgrupperna valde vi att ha en grupp med tjejer och en grupp med killar. Detta för att vi utifrån tidigare erfarenhet av arbete med ungdomar i den åldern har upplevt att de ofta känner sig mer bekväma och vågar öppna upp sig mer om gruppen är könshomogen.

5.7 Etiska överväganden

När vi ska använda oss av den kvalitativa metoden krävs att vi reflekterar igenom de etiska frågorna som kan komma i fråga då vi får ta del av personlig information från intervjupersonerna (www.codex.vr.se). Därför var det viktigt att vi informerade de ungdomarna som deltog i fokusgrupper och enskilda intervjuer att deltagandet var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan. Vår tanke från början var att göra detta genom en så kallad förhandsinformation som deltagarna skulle få ta del av innan, men då vissa av ungdomarna kom med direkt vid samtalstillfället berättade vi detta muntligt för dem innan vi började med intervjuandet.

Vi har använt oss av **samtyckeskravet** som innebär att deltagarna samtycker till undersökningen och att de själva fick möjlighet att bestämma hur länge och på vilka villkor de ville delta i undersökningen och kunde när som helst avbryta sin medverkan, utan att ange skäl till varför (www.codex.vr.se).

I alla våra intervjuer och fokusgrupper var deltagarna över 15 år och alla samtyckte själva till deltagande (www.codex.vr.se).

Då vi anser att vår data är känslig har vi tagit **konfidentialitetskravet** på högsta allvar. Det innebär att vi som undersökare har tystnadsplikt på det som sägs och att ingen någonsin kommer att kunna spåra vad som sagts till en enskild person eller familj. Inga riktiga namn kommer att användas i texten (www.codex.vr.se).

Vi kommer att meddela deltagarna om syftet med undersökningen och vad vi vill använda den till och enligt **nyttjandekravet** får materialet inte användas till annat än vetenskap (www.codex.vr.se).

Vi menar också att det är viktigt att tänka på maktaspekten som förekommer mellan intervjuare och de som blir intervjuade. En forskningsintervju innebär alltid att intervjuaren och informanten inte påverkar varandra som likställda. Vi som intervjuare styr situationen genom att välja ut de ämnen som intervjun ska innerhålla (Kvale, 1997).

6. RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt presenteras vårt insamlade material och analysen av detta. För att kunna utföra analysen presenteras även relevanta tankar från tidigare forskning samt väsentliga delar av begreppen och teorin. Vi inleder varje tema med att sammanfatta de viktigaste resultaten från vår empiri. Avsnittet börjar med en inledning, denna är en redovisning från vårt första besök på Mixgården. Tanken är att skapa en känsla av atmosfären på Mixgården och hur det är att vara besökare på denna mångkulturella fritidsgård.

6.1 Vårt första chill på Mixgården

Vi har läst om att komma till Hammarkullen är som att komma till en annan värld, att komma till Mixgården var för oss ett kliv in i en blandad värld. Det pratades kurdiska, arabiska, spanska, svenska, albanska, polska, allting i en salig blandning. Det ropades *”ey kurden! Ja va är de om, albanen”. ”-Mannen jalla jag vill spela nu. -Nä jag spelar inte med somalier”*.

Vi märkte snabbt att det var en väldigt kärleksfull och öppen atmosfär som dominerade på Mixgården och vi trivdes där på en gång. Vi fick upplevelsen av att personalen hade som mål att alla skulle bli sedda och känna sig välkomna, alla ungdomar som kom fick en kram, en ”high-five”, en klapp på ryggen eller något annat fysiskt. En av de anställda i personalen var i princip

upptagen hela kvällen med att ge massage till olika ungdomar. Det spelades pingis, kort och biljard, några var nere i studion och spelade in, andra satt och snackade, skojbråkade eller åt en klämmacka. [5]

Det som slog oss mest var att för dessa ungdomar är det naturligt att någon är kurd och någon alban. När vi först hörde hur de snackas inne på Mixgården och hur de benämner varandra utifrån etnicitet ryckte vi till. Vi är inte vana vid att kalla någon vid deras etnicitet. Men för ungdomarna själva, som lever i denna mångkulturella omgivning, är det inget konstigt att kalla någon för arab, det är ju det han är. För dessa ungdomar är det etniska ursprunget något som finns nära dem varje dag och de är medvetna om att de har olika etniskt ursprung. Även personalen tilltalade ibland ungdomarna utifrån deras etniska ursprung och man kunde höra från personalen *”men hallå, du kurden!”.* Detta fick oss ännu mer att förstå att detta är vardagen för dem och inte något konstigt, inget att hymla med. Ungdomarna både tilltalade varandra utifrån etniskt tillhörighet och talade om varandra utifrån etniskt tillhörighet. En kille sa att alla albaner snackade väldigt mycket och att alla svenskar var lättlurade, själv var han noga med att berätta att han själv var kurd. En stolt kurd. Detta är något som även Sernhede (2002) nämner att han som utomstående slogs av hur självklar relationen mellan unga med olika etniska bakgrunder är. Att man dagligen umgås med vänner och utvecklar kamratskap med individer från andra kulturer och religioner och är inget man tänker på eller ser som märkvärdigt eller konstigt (Sernhede, 2002).

Vi avslutade kvällen med att hänga lite mer med några av killarna och en tjej, killarna var väldigt noga med att berätta att tjejen var från Polen och inte kunde så bra svenska. En av oss fick sig en lektion i kurdiska och passade på att ställa några frågor vi hade om kurder. Det kändes inte alls konstigt att benämna dem som en grupp på detta sätt när vi var där, utan mer naturligt. Efter några timmar på Mixgården förstod vi att det är så det är, vi har alla olika bakgrunder men vi kan ändå mötas.

6.2 ”Blattar och Svennar” - om umgänge i Hammarkullen

Under detta tema ska vi svara på frågeställningen; *På vilket sätt påverkar etnicitet ungdomars val av umgänge, i ett mångkulturellt område som Hammarkullen?* Vi ska med vårt insamlade material, tidigare forskning samt teorier och begrepp besvara frågan.

6.2.1 Resultatsammanfattning

För ungdomarna i Hammarkullen och på Mixgården är det inte etnicitet som styr umgänget, alla umgås med varandra oberoende av etnicitet. Ungdomarna som vi pratat med är överens om att det är personen snarare än personens ursprung som är viktigt då de väljer vem och vilka de vill umgås med. Till följd av det skapas en gemenskap som växer över etniska gränser och som ger plats för en annan betydelse av etnicitet, som skapar samhörighet istället för skillnader. En slags ”förortsidentitet” där ungdomar med olika etnisk bakgrund får en identitet genom att, de som i

[5] En klämmacka är en toast (slangopedia.se)

vår studie bor i Hammarkullen, och ser sig själva först och främst som ”Hammarkullebor”.

Det fanns dock ett undantag från detta och ungdomar vi intervjuade var medvetna om en gränsdragning, den mellan sig själva och ”svenskarna”. Vi upptäckte att det fanns ett ”Vi och Dom” på Mixgården där ”Vi” är Hammarkullebor och ”Dom” är svenskar. Det var inte ”Vi kurder”, ”Vi albaner” och ”Vi somalier”, det var en salig blandning av ”Vi Hammarkullebor”. De talades om en gemenskap som grundas i att de delar erfarenheter av att växa upp i Hammarkullen och att inte ingå i kategorin "svensk". Ungdomarna på Mixgården umgås med varandra oberoende av etnicitet men beroende av att de är ”Hammarkullebor” ställer de upp för och umgås med varandra.

6.2.2 De komma från öst och väst

Då vi har varit intresserade av att veta hur umgänget ser ut i ett mångkulturellt område som Hammarkullen har vi frågat vilka länder deras kompisar som de umgås med på fritiden kommer ifrån och om det har någon betydelse. I alla fokusgrupper och i de enskilda intervjuerna har det kommit fram att de umgås med folk från världens alla hörn. ” *Vi hänger med araber, kurder, zigenare, några från Bosnien och Finland (...”) ” Det spelar inte så stor roll var ifrån de kommer, bara de är normala”.* Majoriteten av ungdomarna tycker att personlighet spelar mer roll än ursprung när de väljer sina vänner. *”Det beror bara på hur de är, de kan inte hålla på med droger och så och inte vara falska vänner sånna som snackar skit och sviker”* Någon annan säger ”*Det finns ju bra och dåliga svenskar, dåliga kurder, dåliga araber, det beror mer på personen. Men människor är lika värda, det handlar om respekt, respektera varandras länder”.*

Tidigare forskning visar att ungdomar i mångkulturella miljöer ofta utvecklar nya sociala gemenskaper över etniska och kulturella gränser (Ålund, 2002). Detta är något som stämmer överens med resultaten i våra intervjuer som visar att alla ungdomar vi pratat med umgås med kompisar från olika länder. De är också överens om att det är personen snarare än personens ursprung som är viktigt då de väljer vem och vilka de vill umgås med. Någon säger *”Vem bryr sig vart någon kommer ifrån, människa som människa. Det viktigaste är ju att man har samma humor, man måste ju kunna skratta ihop, alla är människor så det är ju bara att försöka komma överens, mina bästa vänner kommer från X och en är X (…) vi har kul ihop, skrattar åt samma grejer, vi har samma intressen, spelar basket och så”.*

6.2.3 Soft mix mellan etniska gränser

Det symboliska interaktioinistiska perspektivet sätter fokus på att vi är aktiva och sociala människor som är med i en process där allt är föränderligt och där vi som enskilda individer kan vara med och förändra. Det är viktigt att kunna omvandla det gamla, det vi redan har kunskap om, har erfarit och vet, i gemenskap med det nya, det vi kombinerar samman till något nytt (Trost & Levin, 1999). Detta menar vi att ungdomarna försöker göra, de *är* inte bara kurd, arab och sin etnicitet utan de *gör* och skapar sitt umgänge och etnicitet till något nytt. På Mixgården kan de få möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra och känna tillhörighet trots att de har olika etniska bakgrunder.

Vi håller med om att det bland ungdomar i mångkulturella miljöer går att hitta en identitetsutveckling som ger plats för en annan betydelse av etnicitet än den som kopplas till bara ursprung, det är en sammansatt transkulturell typ av etnicitet ”förortsidentitet” som växer över etniska gränser. Liksom Ålund (2002) menar vi att detta utbyte av sociala kontakter över de ”etniska gränserna” är utgångspunkten för en ny form av etnicitet som kan forma samhörighet istället för åtskillnad. Denna moderna etnicitet tycker vi oss kunna lägga märke till hos ungdomarna, en slags ”förortsidentitet” och ”multikultiliv” där ungdomar med olika etnisk bakgrund får en identitet genom att de bor i Hammarkullen. *”Där är alla trevliga, respekterar och hjälper varandra för att de är från samma ställe*”. Ålund (2002) menar att denna moderna etniciteten ofta är ett svar på bristande tillhörighet i ”vår” nation och därför har ”de” i sökandet efter förankring, skapat nya band som förenar dem med varandra. Även om det är så att denna form av gemenskap vuxit fram som svar på otillräcklig tillhörighet i det svenska samhället tolkar vi det som att den kan hjälpa till att passera många kulturbarriärer (Ålund, 2002).

Ålund (2002) har i sin forskning kommit fram till att det verkar som att de gemenskaper som bildas i en mångkulturell förort inte har några skarpa gränsdragningar över etnicitet utan snarare avgörs av andra förhållanden (Ålund, 2002). En av ungdomarna berättade att dennes närmaste vänner kommer från andra länder än denne själv och säger om detta *”De berättar hur de är och jag lär mig hur det är i deras länder och vi har kul ihop”.* Detta citat får visa på den efterföljansvärda inställningen vi tycker bör finnas och vi har upplevt finns hos de ungdomar som vi intervjuat på Mixgården. Där tillåts kulturella uttryck blandas vilket öppnar upp för nya individuella erfarenheter och vänskap mellan olika etniciteter (Ålund, 2002).

6.2.4 Vi och Dom

Även om de vi pratat med umgås med ungdomar från alla möjliga länder finns ett "dom" som de nästan inte umgås med, Svennarna. Det har visat sig att de flesta vi pratat med inte känner några eller bara ett fåtal etniskt svenska ungdomar. En av killarna vet inte om han känner någon och frågar de andra om han har några svenskar i klassen? En annan kille säger att han knappt känner några svenskar eftersom "*det här är Hammarkullen, det finns inga svenskar här"* och någon annan tillägger *"svenskarna vill inte vara kompisar med oss*" och en tredje lägger till *"alla svenskarna flyttar härifrån". ”Det känns närmare tankar mellan invandrare, inget emot svennar. Men man känner sig hemma här i Hammarkullen, med själva folket, grannarna är snälla, och jag har ju bott här hela mitt liv. Det finns ju bara invandrare här och det är lättare med invandrare för de vet hur det är. En gång bodde en svensk i vår svale så efter ett tag flyttade han. Han trivdes inte, folk är högljudda, vi tänker inte på att vi är så, han anmälde hela svalen. Kom aldrig tillbaka”.* En annan tjej tilläger ”*de flesta invandrare är på samma sätt, men inte alla”*

"De finns inte så många svennar här, typ två, tre som kommer till Mixgården.” Alla ungdomar vi intervjuade i Hammarkullen uttrycker såväl erfarenhet som medvetenhet om gränsdragningar mellan sig själva och ”svenskarna”. De talas om en gemenskap som grundas i att de delar erfarenheter av att växa upp i Hammarkullen och att inte ingå i kategorin "svensk". Vi tolkar detta som att det är den etniske svensken som har tillskrivit sig makten att släppa in eller stänga

ute invandraren, som för svensken kan upplevas som en främling, från sin redan bestämda och trygga gemenskap.

En kille berättar att han ändrar på sig när han träffar svenskar. "*När jag träffar svenskar och ska skaffa mig ett jobb får man ändra på sig. Jag säger ju inte fucking svartneger, man pratar olika, ändrar sin röst och pratar skitfint. Jag ändrar dialekt, inga slangord och så, nu pratar jag ju blattesvenska".* En del grupper är man medlem av, andra inte. Ändå kanske man identifierar sig som medlem på ett eller annat sätt eller skulle vilja det i alla fall (Ålund, 2002). Genom att tillhöra och identifiera oss med gruppen har vi lärt oss vilka förväntningar som riktas mot den eller de positioner som finns i gruppen (Trost & Levin, 1999). En av deltagarna i en enskild intervju, ville flytta till ett svenskt ställe där han troligen skulle känna sig mer svensk. Vi tolkar det som att han kan ha tröttnat på det "invandrarskap" som ofta blir ett permanent tillstånd av kulturell underordning och socialt utanförskap. Det som antas utgöra skillnader mellan "Vi och Dom" sätter gränser för vad den andra kan bli. Denna symboliska markering av olikhet blir något som förhindrar Dom att vara likvärdiga Oss. Och oss att vara lika dom (Ålund, 2002).

Vi diskuterar med ungdomarna hur de upplever att det är att växa upp i Hammarkullen där majoriteten av invånarna har utländsk bakgrund. *"Om jag växt upp med bara svenskar tror jag faktiskt det skulle gå mycket bättre för mig än att bo här och jag vill faktiskt flytta till ett svenskt ställe, jag tror jag skulle känna mig mer svensk eftersom jag vet att det inte finns så många blattar där, nu känner jag mig bara som blatte. Du vet det är mycket finare lägenheter om det är ett svenskt ställe, så asså det är mycket bättre för de är lugna och de kör inte massa moped och väcker folk och så som här och i Hammarkullen är många kriminella".* Sernhede (2002) nämner att när den egna förorten diskuteras framträder det ofta hos ungdomarna en dubbelhet, där man å ena sidan vill bort från den ekonomiska fattigdom och det dåliga rykte som det egna bostadsområdet står för. Å andra sidan har de en föreställning om att ”Svennarnas” stadsdelar är socialt fattiga och av den anledningen kan man inte tänka sig att bo där. Detta leder till att många trots allt identifierar sig med och i vissa avseenden romantiserar den egna förorten och ofta presenteras en rad exempel på vad som är bra med att bo i förorten (Sernhede, 2002). Denna dubbelhet är något som vi märkt av även i våra intervjuer, där majoriteten av ungdomarna hyllar Hammarkullen, någon uttryckte till och med att ”*Hammarkullen det är himmelen på jorden".* I kontrast till detta finns det ungdomar som killen ovan som inte alls har dessa känslor för Hammarkullen. Denna dubbelhet stärks av Andersson och Jordan (2007) som menar att det i Hammarkullen finns såväl en lokal samhörighet och stolthet som en enorm misströstan, och det finns många ungdomar som skäms över att bli förknippade med att komma från Hammarkullen. (Andersson & Jordan, 2007)

6.2.5 Hammarkullen- Connecting people

Även om det finns dubbla och delade känslor över att komma från Hammarkullen, kan vi ändå se som ett genomgående tema i våra samtal med ungdomarna, att det finns en stolthet över att bo i Hammarkullen. Endast killen ovan utrycker att han vill flytta därifrån. Det är något speciellt att komma från Hammarkullen. *”Hammarkullen - det är hajad, soft, alla respekterar varandra*

här”. Någon fyller i att *"vi accepterar mera allihop här, det finns en del svenskar som inte tål de med svart hår, men vi är mer neutrala vi bryr oss inte om någons hårfärg, hudfärg och vart man kommer ifrån. Alla är välkomna hit, alla länder!”* Någon säger med ett stort leende på läpparna *”Jag älskar Hammarkullen, kärlek och respekt då är hela Hammarkullen täckt”.*

Det finns en stark känsla av gemenskap mellan de som bor i Hammarkullen. Någon berättar att ”*Vi i Hammarkullen bildar gäng som bråkar med andra från andra förorter, om det är några som vill bråka med Lövgärdet, asså typ om Lövgärdet ringer för att bråka. Hammarkullen startar aldrig bråk men om det blir bråk ställer alla upp. Om det blir bråk så hämtar man flera kompisar. Om du ser nån från Hjällbo dom är fisar dom kommer inte komma”.* Även om detta sägs med glimten i ögat tycker vi att det belyser den starka känslan av samhörighet som finns mellan människorna i Hammarkullen. *”Här i Hammarkullen är alla trevliga, de respekterar varandra och man kan få hjälp med tjänster, man frågor varann om de kan göra det här och det här och få hjälp med grejer. Och de hjälper för de tänker att vi är från samma ställe”*

6.3 ”Man bli den man är” – Om identitet i Hammarkullen

Alla identitetsforskare är överens om att en människas identitet handlar om vem hon är och känslan av att man hör hemma i sig själv, på ett individuellt och personligt plan. Vidare handlar det om att höra hemma och ha en tillhörighet på ett kollektivt och gruppmässigt plan (Otterup, 2005). Under detta tema ska vi svara på frågeställning; *Hur upplever ungdomar i en mångkulturell omgivning, såsom Hammarkullen sin identitet?* Vi ska med vårt insamlade material, tidigare forskning samt teorier och begrepp besvara frågan.

6.3.1 Resultatsammanfattning

Ungdomarna i vår studie menar att de påverkas av sin omgivning och att deras umgänge påverkar vem de är. De anser att den miljö och de människor som finns i deras närhet har inverkan på ”hur de själva blir”. Flera av ungdomarna tror att de hade varit någon annan eller på något annat sätt om de växt upp någon annanstans än i Hammarkullen. De påstår att det är lättare att bli ”den man är” i Hammarkullen. De säger att det finns större tolerans och respekt för varandras olikheter där, då detta är en mångkulturell plats.

Våra resultat stämmer överens med den tidigare forskning vi tagit del av då både Ålund (1997) och Sernhede (2002) skriver om en identitet som grundar sig i tillhörigheten och gemenskapen i förorten, där ”förortsidentiteten” blir den gemensamma nämnare som binder dem samman. Resultatet i vår studie visar att ”den förortsidentitet” som tidigare forskning talar om finns bland ungdomarna i Hammarkullen, då deras identitet och tillhörighet grundar sig i att vara ”Hammarkullebo”.

Det framkom i intervjuerna att ungdomarna inte känner sig som svenskar, knappast ens den etniskt svenska ungdomen som vi intervjuat. Många av ungdomarna kände inte heller att de hade sin identitet och tillhörighet i den etnicitet som deras föräldrar representerar. Detta gör att ”invandrarskapet” och ”förortsidentiteten” för många blir den primära identiteten. Något

som varit genomgående i alla våra samtal och intervjuer är att de har utvecklats en identitet hos ungdomarna som tycks höra väldigt starkt ihop med att de bor i Hammarkullen.

6.3.2 Beroende av och speglad i omgivningen?

Tonåringar är ofta väldigt öppna för och påverkbara av de normer, värderingar, identiteter och beteendemönster som genomsyrar den sociala omgivning de befinner sig i (Andersson & Jordan, 2007).

I en av fokusgrupperna kom vi in på en diskussion om vad det är som gör att ”man är som man är” och om tjejerna trodde att de skulle ha varit annorlunda om de växt upp någon annanstans än i Hammarkullen. En av tjejerna säger om detta *”Ja asså hade jag växt upp med bara svennar då hade jag varit mer som en svensk, hade jag bott med araber så hade jag blivit mer som dem och växte man upp med bara turkar så skulle man bli som dem”*. Teorin symbolisk interaktionism menar att vi människor utvecklar vår identitet i relation till andra. Begreppet *spegeljaget* innebär som vi nämnt under avsnittet 4.5 om symbolisk interaktionism att på det sätt omgivningen behandlar oss kommer vi att uppfatta oss själva. Genom att vi ser andras bild av oss kommer vi utifrån den, skapa en egen bild av oss själva. Spegeljaget kan innebära att vi människor styrs av de föreställningar som vi tror att andra har om oss. Men att en individs identitet skapas i andra människors syn av henne betyder dock inte att individen måste ta till sig alla dessa föreställningar eftersom vi själva väljer att tolka det andra säger (Trost & Levin, 1999). Vi tror att alla människor speglas i andra men i ett mångkulturellt område har man flera olika ”etniska speglar” att reflekteras i. Detta menar vi leder till att man inte har samma behov vara som alla andra, för att det finns ju många ”andra” att speglas i.

6.3.3 Wanna be sig själv

På frågan ”hur man blir” om man växer upp i Hammarkullen där det finns många olika kulturer samlade svarade tjejerna ”*I Hammarkullen blir man den man är”.* Tjejerna sa vidare på frågan om det finns någon/några i deras omgivning som de ser upp till och vill vara som? ” *Nej, alla försöker vara sig själva i Hammarkullen, att vara sig själv är det bästa”.* Detta citat tycker vi går hand i hand med det som kommit fram genom alla samtal med ungdomarna. Att *bli den man är* genom att växa upp i Hammarkullen, tillskillnad från att bli *svensk när man växer upp med svenskar* innebär att man inte blir som de andra, utifrån kultur eller etnicitet, utan att man blir sig själv. Innebär att bli ”sig själv*”* att man utvecklar den sorts ”förortsidentitet” som Ålund talar om? Vi tolkar det som att ungdomar som finns i en mångkulturell omgivning skapar sin identitet utifrån en form av frihet som inte finns i en majoritetskultur, med exempelvis endast etniskt svenska. Där man i en blandad etnisk och kulturell miljö kan hitta sin egen identitet istället för att ”behöva” anpassa sig till de kulturella koder och ideal som finns en homogen etnisk miljö.

6.3.4 Etnicitetens dubbelhet

Hur ser ungdomarna på sig själva utifrån etnicitet? En av tjejerna säger *” jag är född i Sverige men jag är hälften X och hälften X, men jag ser mig inte som svensk”*. Flera av ungdomarna i våra intervjuer är

födda i Sverige men har föräldrar som invandrat. Ålund (1997) menar att ungdomar uppvuxna i Sverige, men födda av invandrade föräldrar naturligtvis är svenskar snarare än invandrare, men det håller inte de ungdomar som vi intervjuat med om. Vi har hört ungdomarna säga saker som *"Här är man det ens föräldrar är (…)" Jag är inte svensk även fast jag är född här. Jag är ju blatte"* och *" Jag är svensk medborgare men jag är inte svensk".* Detta tycker vi är något som vi kan se som genomgående i alla samtal och intervjuer som vi haft, att ungdomarna inte känner sig som svenskar men inte heller fullt ut som den etnicitet som deras föräldrar representerar. En tjej säger *"Jag är stolt över varifrån jag kommer, alla borde tänka så, jag är det i alla fall även om jag inte tänker så ofta på var jag kommer ifrån. Även om jag är född här så är jag ju inte ursprungligt svensk, jag är svensk medborgare men jag strävar inte efter att bli svensk. För mig är det en stor del av min identitet att jag är X".*

I en av de enskilda intervjuerna frågade vi den intervjuade vad han såg sig som, om han till exempel skulle åka till Italien på semester och någon frågade om hans ursprung *"Jag skulle säga att jag är X men bor i Sverige, jag är svensk medborgare så jag är lite svensk, jag var X år när jag kom hit men jag ser inte Sverige som mitt land (…) Ibland säger jag Jävla Sverige, men jag kommer sakna Sverige jättemycket när vi flyttar, jag har ju bott här i X år. Sverige är mitt hem, här har jag min utbildning, jag kan språket. Jag kan inte så mycket om kulturen i X och inte språket. Om jag åker dit kommer jag sakna Sverige och mina kompisar. Men eftersom mina föräldrar är invandrare kommer de kalla mig invandrare där, man kan säga att man är halv (…)"* Det är svårt att tolka vad han menar när han säger att han är halv. Vi ställer oss frågan om han är 50 % X och 50 % svensk eller menar han att han känner sig halv som människa för att han inte känner att han har någon etnisk tillhörighet? Samma kille fick i början av sin intervju frågan - Är det viktigt att du är X? *"För mig är det inte så viktigt att jag är X, det viktigaste är att ha en bra personlighet och det har jag."* För denna kille är det oklart vilken etnicitet han vill tillhöra, han menar att han är X för att hans föräldrar är det men samtidigt menar han att Sverige är hans hem, han säger till och med att han är "halv". Enligt Hylland Eriksen (2003) är etnicitet en socialt konstruerad identitet, det är inget som är direkt givet utan det kan vara förhandlingsbart, det vill säga till viss del bestämmas av individen själv (Hylland Eriksen, 2003).

Sernhede (2002) skriver att många av de han intervjuat är svenska medborgare men att de inte känner sig som ”svenskar”, dessa ungdomar känner inte heller att de har sin identitet i det som föräldrarna representerar, detta gör att ”invandrarskapet” för många blir den primära identiteten. En av de vi intervjuat identifierar sig på samma sätt som många ungdomar i Sernhedes undersökning, som invandrare och säger vidare *"Jag är X för att mina föräldrar är X, jag kan inte säga att jag är svensk, jag är ju blatte, invandrare (…")* Vi tolkar det som att denna kille definierar sig som invandrare eller med hans ord Blatte och att det kan vara hans primära etniska identitet. När Sernhede (2002) diskuterar begreppet ”invandrare” görs det just utifrån ungdomar som utvecklar sin identitet i klyftan mellan ”den egna” och ”den svenska” kulturen. Han menar att det ofta framställs som ett val mellan att antingen ansluta sig till den kultur föräldrarna har eller att låta sig integreras i den svenska. Vidare säger han att diskussionen i samhället utifrån etnicitet innebär att man bör ha en tillhörighet i antingen den ena eller den andra kulturen men Sernhede menar att med ett sådant synsätt blir individen främst ett etniskt objekt. Han nämner att många av de ungdomar som han mött är inbegripna i ett

identitetsarbete som inte handlar om att välja mellan familjens kultur eller den ”svenska” kulturen, han menar istället att de ungas försök att utveckla kartor som de kan orientera sig efter i tillvaron snarare är färgade av alla de influenser som omger dem.

6.3.5 Att vara Blatte i Svenneland eller att vara Svenne i Blatteland.

Sernhede (2002) nämner att det att bland majoriteten av de ungdomar han mött finns en känsla och en erfarenhet av att inte känna sig som en del av det svenska samhället och att känsla av främlingskap är det som präglar deras möten med det officiella Sverige. Utanförskapet blir inte bara grunden för att vara andra klassens medborgare utan också utgångspunkten för de ungas identitet (Sernhede, 2002). Någon sa under en av våra fokusgrupper att han inte känner sig som en svensk. Då svarar en annan kille ”*Nääää vaa du bor ju i det här landet. Var glad att du bor här, att din morsa har ett jobb. Du ska va glad ju”.* Den ena killen menar att om man bor i Sverige är man svensk men att bo i ett land verkar inte vara tillräckligt för att man ska känna sig som svensk, inte ens om man är född här.

I en av fokusgrupperna uppkom en jämförande diskussion om Hammarkullen och andra förorter där majoriteten har utländsk bakgrund, med förorter runt Göteborg där majoriteten är etniskt svenska och en av tjejerna säger *” att behöva bo där det bara finns svennar vore för mig som att komma till helvetet, ja det vore som helvete på jorden för mig”.* En annan säger *”Där det är typiskt svenskt är det dött och det är inte rasistiskt menat men när man ska umgås med svenska ungdomar kan man inte prata, de är lugna, rädda och kalla, om man skulle sätta sej och prata med invandrade så är det skillnad, mer öppna.”* Detta är något som stämmer överens med sådant som kommit fram i Sernhedes (2002) undersökning där många av de han intervjuat har en föreställning om att ”svennarnas” stadsdelar är socialt fattiga och av den anledningen kan man inte tänka sig att bo där (Sernhede, 2002).

En av ungdomarna vi intervjuat är minoritet i Hammarkullen och på Mixgården, denna är etnisk svensk och vi frågar hur ungdomen känner inför det. ”*Jag är ju nästan enda svensken här men jag bryr mig inte så mycket, det spelar ju ingen roll, men ibland när folk är nya här kan de fråga mig, va gör du här? Men jag är med i de utvalda*[6] *här på Mixgården så de flesta ser mig som en av dem (…) Jag känner mig som en av dem men jag vet ju att jag är från Sverige. Många tänker att du är en av oss men om jag kommer till ett svenskt ställe så är jag ju egentligen som en av dem. Men det är inte så stor skillnad på oss, mer än att blattarna bryter mer, mer Ey Mannen och så, annars är det inte så stor skillnad. Fast många andra svenskar ser ner på oss som bor i Hammarkullen även om vi är svenskar som bor där, för att de har hört många dåliga rykten”.* Vi tolkar detta som att även denna ungdom, trots sitt etniskt svenska ursprung, har ”Hammarkulleidentiteten” som sin primära etniska identitet, precis som de övriga vi intervjuat.

Sernhede (2002) menar att ungdomarna har svårt att identifiera sig med någon av kulturerna

[6] På Mixgården har de valt ut en grupp bestående av tio ungdomar, som de kallar för de utvalda, och som består av ett av ungdomar som regelbundet besöker Mixgården. Till dem ges en del ansvar, såsom att jobba i caféet och se efter att gårdens regler följs. Personalen har utvecklingssamtal med gruppen och har möten varje vecka där de pratar om vad som händer och vad som är aktuellt (Andersson & Jordan, 2007).

och när man inte uppfattar sig som svensk i det svenska samhället, kan platsen där man växt upp, där man har sin vardag och sina vänner få en avgörande identitets- och trygghetsfaktor. Det är inte konstigt att den plats man knyter an till och upplever som det egentliga hemmet är den egna förorten (Sernhede, 2002). Med detta i bakhuvudet tänker vi oss att svaret på vår frågeställning blir att det som utvecklas hos dessa ungdomar är en ”förortsidentitet” som beskrivs mer ingående under nästa rubrik.

6.3.6 ”Hammarkulleidentitet”

Något som vi upplevt som genomgående i alla våra samtal är att ungdomarna har utvecklat en identitet som vi tolkar hör väldigt starkt ihop med att de bor just i Hammarkullen. I en av fokusgrupperna diskuterade vi kring hur de hade sett på oss två intervjuare som är etniskt svenskar, om vi hade växt upp i Hammarkullen ”*Om du växt upp här, du hade inte varit svensk…”.* Vi tolkar det som att vi som etniskt svenskar ändå inte skulle ses som svensk av ungdomarna utan som ”en av dom”, och ha ”Hammarkulleidentitet”. Detta stödjer även uttalanden som vi har hört sägas om personalen på Mixgården. Många av dem som jobbar på Mixgården är etniskt svenska men ungdomarna säger ändå ”*de inte är svennar, de är mer som oss. De är svenneblattar”. ”A de som jobbar här är ju svennar också, men de är inte svensk svenskar de är mer blatte svenskar, mer som oss ju, inte så svenska av sig helt enkelt”.*

I en av de enskilda intervjuerna frågar vi ”Vad tänker du på när vi säger Hammarkullen”? Ungdomen ler stort och säger ” *kärleken, vi respekterar alltid varandra, vi är syskon(…) när vi kom till Sverige så respekterar invandrare varandra, så hör man ihop för att man bor i Hammarkullen”.* Vi frågade under ett av samtalen om den intervjuade kände att denna hade mer gemensamt med en somalier som växt upp i Hammarkullen än en irakier som har växt upp med svenskar (den intervjuade var själv född i Irak av irakiska föräldrar) ”*Ja! Så är det verkligen, ja så är det. Det har egentligen mer att göra med vem man är och att man växt upp i Hammarkullen än vilket land man kommer ifrån”*. Detta uttalande får symbolisera de starka band som vi tycker oss ha sett mellan Hammekullebor. Dessa band och den starka samhörigheten verkar snarare vara den primära tillhörigheten och vi tolkar som att ”hammarkulleidentitet” för ungdomarna är starkare än det egna ursprunget. Då även de med etnisk svenskt ursprung blir en av ”dom” och tilldelad ”hammarkulleidentiteten”. Vi ser detta som att denna identitet inte verkar ha att göra med det egentliga ursprunget, utan snarare att man bor och rör sig i Hammarkullen. Att ”vem som helst” kan bli tilldelad denna identitet oberoende av etniskt ursprung.

Denna starka känsla av tillhörighet kan förklaras utifrån det som Ålund (1997) skriver, att som svar på bristande tillhörighet i ”vår” nation, har ungdomarna i sökandet efter förankring, skapat nya band som inbördes förenar. Det kan finnas en gemensam känsla och gemensamma erfarenheter av utanförskap som bidrar till ett socialt erkännande (Ålund, 1997).

6.4 "Sveriges bästa fritidsgård" – Mixgården och hur man arbetar

Under detta tema har vi för avsikt att svara på frågeställningen ”Hur arbetar Mixgården för att ungdomar skall lära känna och känna gemenskap med ungdomar som har annan etnisk bakgrund än de själva?” Vi kommer att besvara frågan genom tidigare forskning och med hjälp av den empiri som kommit fram under samtal med personal och ungdomar.

6.4.1 Resultatsammanfattning

På Mixgården råder en öppen atmosfär som bidrar till att alla, oberoende av etnisk ursprung, känner sig välkomna. Vårt resultat pekar på att en bidragande orsak till detta är att personalgruppen är etniskt blandad samt att de har olika yrkesbakgrunder och utbildningar som ger olika perspektiv till arbetet. Personalen verkar ha en stor medvetenhet om ungdomarnas olika etniska bakgrunder men ser alla som lika och vill ge olika kulturer lika stort utrymme. Det är en tillåtande atmosfär på Mixgården där ungdomarna uppmuntras till att vara stolta över sitt ursprung, där personalen kan benämna någon som ”kurden” men bemöter inte personen annorlunda mot om denne hade varit ”alban”.

Personalens öppenhet för det mångkulturella smittar av sig till ungdomarna på Mixgården vilket leder till att umgänget tillåts vara etniskt gränsöverskridande. Mixgården blir en plats där ungdomar kan lära känna och känna gemenskap med ungdomar med olika etniciteter.

6.4.2 Brobygge för schyst stämning

Att stärka gemenskap mellan människor, kulturer och grupper är en stor del av det vardagliga arbetet på Mixgården. Eftersom det mångkulturella är något ständigt närvarande är det nödvändigt att ha ett integreringsarbete på fritidsgården. Detta för att de olika etniska grupperna ska fungera tillsammans och kunna föra ungdomar från olika kulturer närmare varandra.

I samtal med personalen berättar de om att arbetet till viss del handlar om den fysiska miljön inne på Mixgården. Det är betydelsefullt att skapa en inbjudande atmosfär där alla nationaliteter blir reflekterade och representerade på ett eller annat sätt. Ett sätt som de använt sig av för att försöka visa på en mångkulturell miljö är att de klistrat upp massa sedlar på väggarna från olika länder, pengar som ungdomarna själva skänkt. Mixgårdens lokaler och väggar är också dekorerade med bilder på människor från olika kulturer, humoristiska collage och bilder på nya och gamla besökare. Genom detta sätt att bygga upp den fysiska miljön och reflektera olika kulturer vill de signalera att alla är lika välkomna. De vill ge alla ungdomar lika utrymme att sätta sin egen etniska prägel på fritidsgården.

Ett annat sätt att bygga broar mellan ungdomarna i den mångkulturella miljön som Mixgården utgör är att använda sig av den mix av språk som finns representerade där. Personalen kan plocka upp ord från olika språk och använda i språkkulturen på gården (Andersson & Jordan,

2007). Att använda sig av språket som ett verktyg att spegla olika nationaliteter ser vi som ett betydelsefullt och positivt sätt för att stärka samhörigheten mellan ungdomarna. För att ta ett exempel, är ”Walla”[7] från början ett arabiskt ord men används nu på Mixgården och blir därför allas ord, istället för bara arabernas.

6.4.3 Mixgården United

Det mångkulturella är en del av vardagen på Mixgården och etniciteten något som finns närvarande hela tiden, även om de inte har regelbundna temakvällar om etnicitet. De flesta av ungdomarna vi intervjuat svarar att de inte märker av att man jobbar med etnicitet och kulturer på något speciellt sätt på Mixgården. En av killarna säger dock att *”det ordnas mest kulturgrejer för tjejer, killar bryr sig inte om kultur, tjejerna har inte samma rättigheter i Kurdistan där bestämmer mannen så därför behöver de veta mer om kultur och så.”*

Då vi vid ett tillfälle satt och pratade med en i personalen kom några ungdomar in i samtalet och en av dem sa att det är *”sjukt många nationaliteter på Mixgården”* och vi kom in på hur de arbetar med olika kulturer och nationaliteter här på gården. Den anställda berättade att de en gång under Gothia cup bjöd in ett fotbollslag från Albaninen, att de snackar om mänskliga rättigheter, firar FN dagen och att de en kväll gjorde en stor karta med olika minoriteter runt om i världen. Detta anser vi är bra sätt för att stärka samhörigheten mellan ungdomarna och skapa en ”Vi-känsla” som går utöver de etniska gränserna och vi tror att detta bidrar till att stärka den känsla av ”Hammarkulleidentitet” som vi nämnt under temat ovan.

6.4.4 Att skoja om verkligheten

Ofta benämner såväl ungdomarna som personalen varandra vid deras etniska bakgrunder och skojar ofta med varandra om just etnicitet. En av ungdomarna säger *”Att skämta om varandra och vart man kommer ifrån är vardagsspråk här*” en annan säger *” Alltså det är roligt att skoja, de blir inte ledsna, de berättar roliga grejer om kurder, vi tjafsar emot varandra, ni har precis fått eget land och sånna grejer”*. Att skämta om olika konflikter som finns mellan länder och nationaliteter blir ett sätt att avdramatisera och göra det konfliktfyllda lite mindre laddat tror en av de anställda.

Sernhede (2002) menar att invandrarskapet är ett utanförskap men att det också är något som ges en positiv laddning genom att det bidrar till en grund för en ”ny gemenskap”. Han nämner att ”de egna rötterna”, såsom familjen och släkten självklart är en viktig utgångspunkt i ungdomarnas identitetsarbete, dessa ungdomar lever med vänner från världens alla hörn och dessa vänner är också viktiga influenser (Sernhede, 2002). Detta är något som är tydligt på Mixgården och några av ungdomarna säger *”Det är roligt att man kan lära känna folk från olika länder, lära sig hur alla från olika länder är och så, det är bättre”* och någon annan fyller i ”*Det hade vart tråkigt om det bara var svenskar här eller något annat och inte blandat.”* Vi tolkar det

[7] ”Jag svär på/vid gud på arabiska” (www.slangopedia.se)

som att det mångkulturella ses som något positivt för dessa ungdomar.

6.4.5 Det Tredje Rummet

Ungdomskulturen kan, enligt Sernhede (2002), betraktas som ett övergångsområde mellan det ”svenska” samhället och föräldrakulturen och därigenom utgör ett ”tredje rum”. Viktiga aspekter av de ungas identitetsarbete äger rum i detta övergångsområde som ungdomskulturen är (Sernhede, 2002). I vår studie menar vi att Mixgården är ett ”tredje rum” som för ungdomarna blir en plats där deras identitet formas och utvecklas. Vi tänker därför att det är viktigt att man på Mixgården reflekterar över den mångkulturella frågan som berör alla. Hur man bäst kan jobba för att skapa jämlikhet och respekt för olikheter på både kulturell och individuell nivå. Vi menar att föreställningarna som vi har om varandra kan förhindra verkliga möten mellan människor oavsett om vi är svennar, blattar eller något där emellan.

7. DISKUSSION

I vår diskussion kommer vi att besvara studiens tre frågeställningar samt lyfta fram och diskutera de tankar vi stött på under arbetets gång och som väckt ytterligare frågor. Frågor som berör oss som blivande socialarbetare och vi reflekterar över utmaningar som vi kan tänkas stå inför i vår kommande yrkesroll. Vi kommer tillsist att försöka sätta ord på de samband som vi har sett mellan våra tre frågeställningar. Genom att använda oss av ”helikopterperspektivet” som Per Månsson (2006) skriver om vill vi lyfta upp vår insamlade empiri till en ny nivå. Det har varit en spännande erfarenhet att sitta högt upp i vår helikopter för att förstå hur allting hänger ihop. Ibland har det varit molnigt och svårt att se framåt men vi lyckades till slut landa och tillsammans med personal och ungdomar på Mixgården ro i land båten.

Innan vårt första besök på Mixgården hade vi en bild av att ungdomarna skulle vara uppdelade i grupper utifrån deras etnicitet. Vi fann dock att så inte var fallet. För ungdomarna i Hammarkullen och på Mixgården är det inte etnicitet som styr umgänget, alla umgås med varandra oberoende av etnicitet. Vi tycker att det finns en dubbelhet när det kommer till etnicitet. Å ena sidan fann vi att etniciteten verkar vara en viktig del av ungdomarnas vardag och liv, att den alltid är en del av dem och alltid närvarande, då det skämtar om andras etniska tillhörighet och benämner varandra utifrån det. Vi hörde på ett av våra besök något som fick oss att haja till, någon sa att han inte ville spela pingis med Somalier. När vi steg in i pingisrummet såg vi att alla var med och spelade, även somalierna. Vi menar att etniciteten ständigt är närvarande i snacket mellan ungdomarna, och ett sätt för dem att skämta men att det å andra sidan inte verkar påverka valet av vilka de umgås med. Vi tror att ungdomarna i Hammarkullen är väldigt medvetna om etnicitet och att den etniska identiteten blir vikigare för dem än för etniskt svenska. Vi menar att ungdomar i Hammarkullen reflekterar mer över detta och att de kan uppleva att de har flera etniska tillhörigheter; familjens, den svenska, ”Hammarkulleidentiteten”, medan vi tror att etniskt svenskar i Sverige inte tänker så mycket på sin etnicitet. Vi har själva upplevt att det är först när den egna etniciteten är i minoritet som etniciteten blir viktig för oss, t.ex. när vi har varit utomlands. Blir etniciteten en större del av

identiteten för ungdomar i ett mångkulturellt område?

Vi tror att ungdomarna känner en samhörighet med varandra i Hammarkullen, då många delar liknande upplevelser och erfarenheter av att känna sig som främlingar i Sverige och främlingar för ”det svenska”. För många av de ungdomar vi pratat med finns en rädsla för att behöva bli det som de själva ser som ”svenskt” och då inte längre få vara ”den man är”. Frågan är vem som är främling för vem? Det finns en negativ och enhetlig bild av hur ”svensken” och ”invandraren” är. Vi tror att när ungdomarna talar om sig själva som ”Blattar” och Dom andra som ”Svennar” på ett negativt sätt så byggs en mur upp. Vi undrar vem som egentligen har byggt muren, är det ett försvar från Hammarkulleungdomarna för att de inte tillåts vara en del av ”det svenska samhället” eller är det ”svenska samhället” som byggt muren som avskärmar förorten Hammarkullen från det omgivande samhället? Väljer de ”Hammarkulletillhörigheten” själva eller är det känslan av utanförskap från ”det svenska samhället” som tvingar dem att skapa ett innanförskap i Hammarkullen? Frågan vi ställer oss är hur vi som socialarbetare kan få vara med och bidra till att ungdomars bild ska bli positivare och att ungdomar i Sverige inte ska behöva känna sig som främlingar inför varandra. Vi ser det som en viktig uppgift att som socialarbetare få vara med och riva murar som förhindrar det verkliga mötet mellan ungdomar.

Ungdomarna verkar uppenbarligen inte ha sin identitet i att de är ”svenskar”, vi funderar kring hur ungdomar som befinner sig i en mångkulturell omgivning upplever sin identitet? Hur ser de på sig själva och vart känner de tillhörighet? Vi tycker det är intressant att ungdomarna i Hammarkullen verkar vara överens om att det är lättare att bli den man verkligen är i en mångkulturell miljö. För ungdomarna i Hammarkullen låg deras identitet i att de är ”Hammarkullebor”. Ungdomarna utrycker tydligt att ”man bli sig själv” i Hammarkullen. Vi undrar om ”att bli sig själv” är lika med att utveckla en ”förortsidentitet”? Vi tror att det kan vara så, detta för att ungdomar i en mångkulturell omgivning inte behöver anpassa sig till de rådande ideal som kan finnas i ett område där majoriteten har samma etnicitet. I ett mångkulturellt område, där alla är olika, finns så många olika kulturella koder att följa och detta tror vi leder till att ungdomarna ”kan plocka ihop” en mer varierande identitet. Detta tycker vi stämmer in på den identitet som Otterup (2005) liknar vid ett ”smörgåsbord” där man kan välja och vraka mellan olika identiteter beroende av sammanhang. Vi menar vidare att detta leder till att ungdomarna i mångkulturella områden är friare att välja sin identitet då man i ett mångkulturellt område har flera kulturer att speglas i och ”plocka” ifrån än ungdomar i ett område där majoriteten har samma etnicitet.

I vår tredje frågeställning diskuterar vi kring Mixgårdens arbetssätt. Vi har upplevt att personalen på Mixgården lyckas skapa en miljö där ungdomar får lära känna och känna gemenskap med ungdomar med olika etniska bakgrunder. Väldigt ofta förklaras en persons beteende och personlighet utifrån bland annat etnicitet och kultur. Även om personalen benämner en ungdom utifrån etnicitet ser de inte bara denne som en representant för sitt ursprung utan vi tycker att de uppmuntrar ungdomarnas personliga egenskaper mer än etniska. Detta tror vi leder till att Mixgården blir det ”tredje rummet” där ungdomar får lov att vara sig

själva. Vi anser att det är ett eftersträvansvärt sätt och något som vi som blivande social arbetare vill ta med oss in i vår framtida yrkesroll.

En fråga vi vill lyfta är vem som bestämmer en människas etniska identitet, egentligen? Exempelvis kan någon som känner sig som svensk och är född i Sverige och är svensk medborgare få kommentarer som ”var kommer du ifrån?” på grund av sina föräldrars ursprung eller det egna utseendet. Då denne svarar *Sverige* blir följdfrågan ofta; ”Jag menar vart kommer du ifrån *egentligen*?” Borde man inte själv få känna och bestämma vem man är, utan att andra bestämmer detta åt en. Är det individen själv, är det omgivningen eller är det en kombination? Vi har uppfattat det som Hylland Eriksen (2003) menar att det mest är individen själv som bestämmer. Vi undrar om det i verkligheten är så?

Vi tror efter att ha samtalat och umgåtts med ungdomarna på Mixgården att det är en kombination av en människas egen upplevelse och känsla och vad andra definierar henne som. Varje människa har själv rätt att bestämma vem hon är, och vad hon vill tillhöra, sin identitet och sin etnicitet. Men samtidigt blir man ju den man är genom och i andras ögon. Vi spelglas ju hela tiden i varandra och andra har en avgörande roll i bestämmandet av vem vi är, i alla fall i hur vi uppfattas. Även om det i slutändan är upp till varje individ själv vem hon vill vara.

Vi anser att något av de viktigaste som social arbetare är att uppmuntra ungdomar att själva få välja sin etniska tillhörighet och identitet. Att man inte ser etnicitet som något statiskt utan att etnicitet är något som kan förändras och något man kan välja och själv få bestämma över. Vi tycker att det borde vara en självklarhet att en människa själv ska få definiera sin etniska identitet.

Sammanfattningsvis anser vi att på grund av att umgänget är etniskt gränsöverskridande i Hammarkullen tror vi att det bildas en stark gemenskap mellan ”Hammarkullebor”. Detta får till följd att identiteten blir som ett smörgåsbord där ungdomarna kan välja en blandning av både identitet och etnicitet, som vi valt att kalla ”förortsidentitet”. Allt detta utspelar sig på Mixgården, det tredje och mångkulturella rummet som Connectar People.

7.1 Förslag till framtida forskning

Vi tycker att det vore spännande att göra en jämförande studie om etnicitetens betydelse i olika områden för att kunna svara på frågan; *Blir etniciteten en större del av identiteten för ungdomar i ett mångkulturellt område?* Detta för att vi tror att ungdomars etnicitet blir viktigare för dem när den egna etniciteten är i minoritet.

Vi tycker också att det vore intressant att forska vidare om vad ”Hammarkulleandan” består av, utvecklas och hur den påverkar människor som bor i Hammarkullen.

REFERENSER

Litteratur

Ahmadi Nader (2000): *Kulturell identitet i gungning* i Allwood, Carl Martin/Franzén, Elsie C (red) (2000): *Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare.* Stockholm: Natur och Kultur.

Ahmadi Nader (red) (2003) *Ungdom, möten, identitet.* Stockholm, Liber.

Alsmark Gunnar (1997): *Skjorta eller själ? -kulturella identiteter i tid och rum.* Lund: Studentlitteratur.

Andersson Pia och Jordan Thomas (2007) *Fritidsgården - en plats för samhällsbyggande?*

Angelöw Bosse och Jonsson Thom (2000): *Introduktion till socialpsykologi.* Lund: Studentlitteratur

Berg Wikander Birgitta (2005): *Exempel på forskning ur ett multidimensionellt perspektiv* i Larsson, Lilja, Mannheimer (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete.* Lund: Studentlitteratur

Billinger Kajsa (2005): *Fokusgrupper –en datainsamlingsmetod* i Larsson, Lilja, Mannheimer (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete.* Lund: Studentlitteratur

Esaiasson Peter/Gilljam Mikael/Oscarsson Henrik/Wängnerud (2007): *Metodpraktikan –konsten att studera samhälle, individ och marknad.* Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Hylland Eriksen Thomas (2003) *Etnicitet och nationalism.* Nora: Nya Doxa.

Larsson Sam (2005): *Kvalitativ metod –en introduktion* i Larsson, Lilja, Mannheimer (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete.* Lund: Studentlitteratur

Lill Linda (2007): *Att göra etnicitet - inom äldreomsorgen*. Malmö Högskola Odontologiska fakulteten. Malmö: Prinfo team offset & media

Kvale Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur

Månson Per (2006): *Båten i parken - Introduktion till samhällsstudier*. Nordstedts Akademiska Förlag

Otterup Tore (2005): "*Jag känner mej begåvad bara - Om flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde"* Göteborgs Universitet,

institutionen för svenska språket.

Sernhede Ove (2002*) AlieNation is my nation: hiphop och unga män i Det Nya Sverige.*, Stockholm: Ordfront

Svenning Conny (2003): *Metodboken.* 5:e upplagan. Eslöv: Lorentz Förlag

Thomassen Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis –en introduktion i vetenskapsteori.* Malmö: Gleerups utbildning.

Trost Jan och Levin Irene (1999): *Att förstå vardagen – med ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Törnquist Anders (2001): *Till förortens försvar –utveckling, organisering i de tre stadsdelarna Hjällbo, Hammarkullen, Eriksbo.* Göteborgs Universitet, Institutionen för socialt arbetet

Ålund Aleksandra (1997) *Multikultiungdom" – Kön, etnicitet, identitet.* Lund: Studentlitteratur

Elektroniska källor

http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf (2010-03-02)

http://www.goteborg.se/wps/portal/hammarkullensfritidsgardmixgarden (2010-03-10)

http://www.lira.se/article.asp?articleid=272 Artikel; "*H som i hiphop, Hammarkullen och hela världen"* Publicerad: 2006-04-02 (2010-03-09)

http://www.ne.se/etnicitet (2010-03-09)

http://ne.se/sve/m%C3%A5ngkulturell?i_h_word=m%C3%A5ngkulturell (2010-03-30)

http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=svale (2010-03-25)

http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=kl%E4mmacka (2010-04-21)

http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=walla (2010-04-21)

BILAGA 1

Intervjuguide; Fokusgrupper

Umgänge

Från vilka länder kommer de som du umgås med på fritiden? Har det någon betydelse? Har ni svenska kompisar?

Med vilka kompisar känner du dig mest hemma?

Vad lär du dig om dig själv när du är med dina vänner?

Hur tänker ni att det påverkar er att de runt omkring er här i Hammarkullen kommer från så många olika kulturer och länder?

Tänker du på vilket land den du umgås med kommer ifrån?

Blir du annorlunda beroende på vem du umgås med? (Beroende av etnicitet/kultur?)

Identitet

Beskriv dig själv? (Om och när kommer etniciteten in i beskrivningen?)

Brukar andras bild av er stämma med den ni har av er själva?

När är du mest dig själv?

Finns det någon/några i din omgivning som du ser upp till och vill vara som?

Mixgården

Hur funkar det att det finns så många olika etniska grupper på Mixgården?

Tänker ni på om personalen jobbar med frågor om kultur, etnicitet och nationalitet?'

BILAGA 2

Intervjuguide; Enskilda Intervjuer

Umgänge

Från vilka länder kommer de som du umgås med på fritiden? Har det någon betydelse? Har du etniskt svenska kompisar?

Med vilka kompisar känner du dig mest hemma?

Har din familj några åsikter om vilka du umgås med?

Känner du mer gemensamt med någon från Hammarkullen (Bergsjön, Kotterdala, Biskopsgården o.s.v.) än någon från en stadsdel som typ Askim?

Hur tänker du att det påverkar dig att de runt omkring dig i Hammarkullen kommer från så många olika kulturer och länder?

Blir du annorlunda beroende på vem du umgås med? (Beroende av etnicitet/kultur?)

Identitet

Beskriv dig själv. Vad tycker du gör att du är du? Vad förklarar dig mest (då exempelvis intressen, personlighet, ursprung, familjen, vännerna…)

Är ditt ursprung viktigt?

Tror du att du hade varit annorlunda om du växt upp på ett ställe där majoriteten var etniskt svenska?

Finns det någon/några i din omgivning som du ser upp till och vill vara som?

Mixgården

Vad är det bästa med Mixgården?

Jobbar personalen på något sätt/gör ni saker här på gården så att ni ska lära känna andra kulturer?

Vad tänker du på när vi säger Hammarkullen?